

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ

ΕΠΙ ΤΙΝΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ

ΚΟΙΛΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΟΥ

ΕΞΕΛΙΝΙΣΘΕΝΤΩΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Π. ΒΕΡΓΩΤΗ καὶ ΠΑΝΑΓΗ ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΟΥ

Ἔπεδ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΑΖΗ.

ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Η «ΝΥΦ»

1881.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΛΕΞΟΥΡΙΟΥ

*Γω εμπορεύου Κορτώ
π. Γ. Αβραμ, 1881*

ΕΠΙΚΡΙΣΙΣ

-502-

ΕΠΙ ΤΙΝΩΝ ΑΣΜΑΤΩΝ ΤΗΣ

B13247
(1B7420)

ΚΟΔΑΣΕΩΣ ΤΟΥ ΔΑΝΤΟΥ

ΕΞΕΛΗΝΙΣΘΕΝΤΩΝ

ΥΠΟ ΤΟΥ ΚΥΡΙΟΥ

Η. ΒΕΡΓΩΤΗ καὶ ΠΑΝΑΓΗ ΜΑΥΡΟΚΕΦΑΛΟΥ

Υπερ

ΙΩΑΝΝΟΥ ΡΑΖΗ.

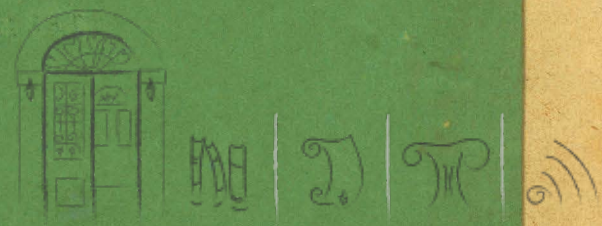
Βιβλίου 22025

ΕΝ ΚΕΦΑΛΛΗΝΙΑ

ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΝ Η «ΗΧΩ»

1881.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ

Ἡ εἰς ξένην γλῶσσαν μεταγλώττισις τῶν ἀσμάτων τοῦ δαιμονίου τῆς Ἰταλίας ἀοιδοῦ μεγίστης δυσχερείας παρέσχε καὶ ἀείποτε θὰ παράσχη τοῖς μεταφρασταῖς τοῖς ὅπως δήποτε κεκτημένοις, οὐ μόνον ἅπαντα τὰ πρὸς μετάφρασιν ἀναγκαῖα βοηθήματα, ἀλλὰ καὶ εἰδήμοσι τῆς Ἰταλίδος φωνῆς. Καὶ ὄντως, πλῆθος σχολιαστῶν ὁσημέραι ἀνατέλλουσιν ἀντιφρονούντων ἀλλήλοις πρὸς ἐρμηνείαν πολλῶν δυσκόλων χωρίων τοῦ ποιητοῦ, ὧν ἡ ἔννοια δυσνόητος καθίσταται.

Δύο μεταφράσεις εἶδον τὸ φῶς ἐν τῇ ἡμετέρᾳ πατρίδι τῆς «Κολάσεως τοῦ Δάντου» ἢ μὲν ὑπὸ τοῦ κυρίου Π. Βεργωτῆ ἐπιγραφομένη «Ἡ κόλασις τοῦ Δάντου» ἐξελληνισθεῖσα ἐμμέτρως εἰς Δημοτικὴν, κατὰ τὰ πρῶτα πέντε ἄσματα, ἢ δὲ ὑπὸ τοῦ κυρ. Π. Μαυροκεφάλου, φέρουσα μόνον τὰ ἀρχικὰ γράμματα Π. Ι. Μ. εἰς καθαρεύουσαν γλῶσσαν. Καίτοι δὲ προσεκλήθημεν, ὅτε αὐταὶ ἐδημοσιεύθησαν, νὰ ἐπενέγκωμεν κρίσεις τινάς, ἀπέσχομεν τῆς τοιαύτης προσκλήσεως τὸ μὲν ἕνεκα τῆς ἐλλείψεως χρόνου, τὸ δὲ διὰ τὸ δύσκολον τῆς ἐπιχειρήσεως πρὸς κατανόησιν τοῦ Ὑψίστου τῆς Ἰταλίδος ἀοιδοῦ. Ὅπως τις ἐπιχειρήσῃ τοιαύτην μετάφρασιν ὀφείλει πρῶτον νὰ σπουδάσῃ τὸν ποιητὴν ἐπὶ πολὺν χρόνον, καὶ δεύτερον νὰ διέλθῃ ὅσα περὶ αὐτοῦ συνέγραψαν Γερμανοί, Ἰταλοί, Ἀγγλοὶ καὶ Γάλλοι· ἄλλως ἤθελε δικαίως κατακριθῆ ἐπὶ ἀκατονομάσῃ οἴησι καὶ κουφότητι, καὶ γέλωτα παράσχη καὶ αὐτοῖς τοῖς ὀλίγον μεμνημένοις. Πλείστον ἐπαίνων ἄξιος τυγχάνει ὁ συμπολίτης Κυρ. Π. Μαυροκέφαλος ὅστις, τέκνον μὲν τυγχάνων τοῦ ἐμπολαίου Ἑρμοῦ οὐχ ἤττον ἢ τοῦ λογίου, ἐνητχολήθη ἀνευδότης εἰς τὴν μετάφρασιν τῆς «Θείας Κωμωδίας» διὰ γλώσσης καθαρευούσης, καλλιπεοῦς καὶ κινούσης τὸ ἐνδιαφέρον.

Ὁ μεταφραστὴς Κυρ. Μαυροκέφαλος εἶναι ποιητῆς, ἔχει

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

**ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΞΟΥΡΙΟΥ**

μόνον κατὰ λέξιν, ἀλλ' ἐμβατεύει εἰς τὰ μυστήρια τῆς διανοίας ἐκείνου καὶ τῆς ψυχῆς, ἥτις, ἐνῶ ἐμόχθησε καὶ ἔπαθεν ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος, ἀπεδείχθη συγχρόνως καὶ ταμεῖον ἀνεκτίμητον τοῦ ὅλου ἐπιστητοῦ. Ὁ ἐξέλληνας ἐμμέτρως τὴν θείαν Κομφιδίαν Κύριος Μαυροκέφαλος ἀνεκτίμητον ὑπερσίαν παρέσχεν εἰς τὸ Πανελλήνιον μετενεγκῶν πλήρη μεταφρασιν τῆς « Κολάσεως » εἰς τὸ ἔθνος του καὶ δὴ εἰς γλώσσαν καθαρεύουσαν, δυναμένην νὰ ἐννοηθῇ καὶ παρ' Ἑλλήνων καὶ ἀλλογλώσσων.

Συμφωνοῦντες δὲ καὶ ἡμεῖς πληρέστοτα μετ' αὐτοῦ ὅτι ὁ μεταφραστὴς καὶ οὐχὶ ἡ γλώσσα συντείνει πρὸς ἐπιτυχίαν, ἀρχόμεθα τῆς ἐπικρίσεως ἀπὸ τοῦ πρώτου στίχου τοῦ Α΄ ἄσματος.

Nel mezzo del cammín di nostra vita

Ὁ Κύρ. Βεργωτῆς μεταφράζει.

Στὸ μονοπάτι τῆς ζωῆς μισοστρατὶς φθασμένος.

Ὡς παρατηρεῖ ὁ ἀναγνώστης ὁ ποιητὴς δὲν λέγει φθισμένος, ἀλλ' ὁ μεταφραστὴς ἐπροτίμησε, φαίνεται, νὰ παραγεμίσῃ εὐθύς ἐξ ἀρχῆς τὴν ἔννοιαν. Πλὴν δὲν μᾶς λέγει ὁ Κύρ. Βεργωτῆς διατὶ μετέφρασε τὸ Cammino διὰ τοῦ μονοπάτι; Ἄπο πότε ἤρχισε νὰ λέγεται ὅτι ὁ βίος εἶναι μονοπάτι καὶ ὄχι εὐρεῖα ὁδὸς ἐν ἣ πολλὰ τριβοῖ; Ἄλλως ἂν ἡ ζωὴ εἶναι μονοπάτι πῶς τὸ μονοπάτι ἐμπορεῖ νὰ περιλαμβάνῃ τόσας στραταῖς διὰ νὰ εὐρίσκηται ὁ Κύρ. Βεργωτῆς ἐν τῇ μέσῃ μιᾶς τούτων! Ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ Κυρ. Μαυροκέφαλου ὁ στίχος ἔχει ἀκριβῶς ὅπως καὶ ἐν τῇ πρωτοτύπῳ.

Κατὰ τὸ μέσον τῆς ὁδοῦ τοῦ ἡμετέρου βίου.

Ἐπιτυχὴς καὶ ἡ τοῦ β΄. στίχου ἐρμηνεία τοῦ Κυρ. Μαυροκέφαλου « Mi ritrovaì per una selva oscura » ἐγὼ ἀνεύρον ἑμαυτὸν εἰς σκοτεινόν τι δάσος » καὶ οὐχὶ ὡς ἐρμηνεύει ὁ Κύρ. Βεργωτῆς « μέσα σὲ δάσος σκοτεινὸν εὐρέθηκα παντέρμος ». Διότι ἐν πρώτοις ἡ ὁδὸς « μέσα σὲ δάσος σκοτεινόν », καθιστᾷ λίαν χλιαρὸν τὸν στίχον, εἴτα δὲ ἀνοῦ-

σιον καὶ βαρύφθογγον διὰ τῆς προσθήκης τῆς λέξεως *παντέρμος*, μὴ ὑπαρχούσης οὐδόλως ἐν τῷ κειμένῳ· ἄλλως ὁ ποιητὴς δὲν λέγει ἀπλῶς *εὐρέθηκα*, *io mi trovaì* ἀλλὰ *mi ritrovaì* ἔνθα ἄδηλον, ὡς λέγει καὶ νεώτατος φιλόλογος καὶ κριτικὸς τῶν στίχων τούτων τῆς Κολάσεως, ἂν « τὸ ῥῆμα *trovare* ἔσα δύναται τὸ *ritrovare*.

Ὁ Δάντης ἀπώλεσε τὸν ἑαυτόν του, μετὰ πολλὰς δ' ἐρεῦνας ἐπέτυχεν νὰ εὕρῃ ἑαυτόν, ἐντεῦθεν δῆλον ὡς καὶ ἐκ τοῦ 30 ἄσματος τοῦ Καθαρτηρίου ἀποδεικνύεται, ὅτι ὁ ποιητὴς ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ ἐννοεῖ τὸν ἐκδεδιητημένον βίον, εἰς ὃν εἶχεν ἐμπέσει μετὰ τὸν θάνατον τῆς Βεατρίκης καὶ ὃν μετὰ πολλῆς πικρίας ὀνειδίζουσα αὐτῷ ἡ Βεατρίκη, ἐπιλέγει ὅτι ἐν μόνον φάρμακον τῆς σωτηρίας αὐτῷ ὑπελείπετο, νὰ τῷ ὑποδείξῃ δηλ. ἐκεῖνον τὸν τόπον τῆς βασιάνου.

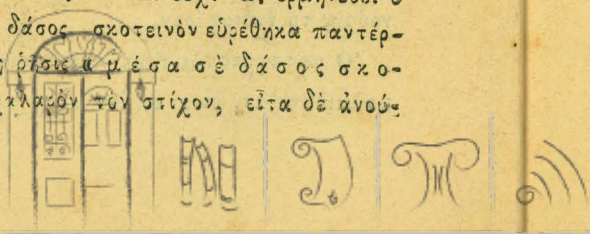
Δὲν εὐρέθη ἄρα ἐντὸς τοῦ δάσους· ἀλλ' ἠσθάνθη ὅτι ἦν ἐν τῷ σκοτεινῷ δάσει τοῦ πεπλανημένου βίου.

Πάνυ ὀρθῶς μετέφρασεν ὁ Κύριος Μαυροκέφαλος τὸ « *che la diritta via era smarrita* » διὰ τοῦ « διότι εἶχον ἐκτραπῆ ἐκ τῆς εὐθείας τριβοῦ ». Ὁ Κύρ. Μαυροκέφαλος εὐθύς ἀπ' ἀρχῆς τῆς μεταφράσεως φαίνεται ὅτι ἀνέγνωσε τὸ πλεῖστον τῶν σχολιαστῶν, οἵτινες πάντες ἐρμηνεύουσι τοὺς στίχους *che la diritta via era smarrita* ὡς ἀνωτέρω.

Ἄπ' ἐναντίας δὲ ἡ ἐρμηνεία τοῦ στίχου τούτου τοῦ Κυρ. Βεργωτῆ « καὶ ὁ ἴσιος δρόμος ἄφανος ἐγένηκε ἀπ' ἐμπρός μου » οὐδόλως παριστᾷ τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ· τίς ποτε θὰ ἐπίστευεν ὅτι τὸ *che*, περὶ οὗ οἱ σχολιασταὶ τοσοῦτον ἐλάλησαν, θὰ ἠρμῆνευεν ὁ Κ. Βεργωτῆς διὰ τοῦ *καὶ*, ἀπομακρυνόμενος τῆς ἐννοίας τοῦ ποιητοῦ, προθεμένου διελῶσαι, ὅτι « εὐρέθη ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ δάσους, διότι ἀπώλεσε τὴν εὐθεῖαν ὁδὸν », καὶ οὐχὶ ὡς ὁ Κύρ. Βεργωτῆς ἐνόησεν ὅτι ἡ εὐθεῖα ὁδὸς (ὁ ἴσιος δρόμος) ἄφανος ἐγένηκε ἀπ' ἐμπρός σου;

Ἀπορροὴ δὲ καθίσταται διατὶ ὁ Κύρ. Βεργωτῆς ἠρμῆνευσε τὸ *che* ὡς ἀνασφαχθὸν ἤτοι διὰ τοῦ « ὅπου ἦτο χιμαμένη

(1)

ἢ εὐθεΐα ὁδός », ὅπερ ἡμαρτημένον. Οἱ πλείστοι τῶν σχολιαστῶν καὶ δὴ καὶ οἱ μᾶλλον περιώνυμοι ἐρμηνεύουσι τὸ che ὡς **Αἰτιολογικόν** (perchè, perchè ἤτοι αἰεὶ δὴ ἦτον ἡφανισμένη πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἢ εὐθεΐα ὁδός » καὶ οὐχὶ ὡς ὁ Κύρ. Βεργωτῆς ἡρμήνευσε, ἰδιότι ἐντὸς τοῦ σκοτεινοῦ δάσους χαμένη εἶναι πᾶσα ὁδός, εἴτε εὐθεΐα εἴτε μὴ, ὁ δὲ ποιητὴς δὲν διανοεῖτο νὰ δηλώσῃ ὅτι ἐντὸς τοῦ δάσους ὑπῆρχεν ὁδός εἴτε εὐθεΐα εἴτε σκολιά.

Ἡ ἐρμηνεία ὡσαύτως τοῦ Κυρ. Μαυροκεφάλου τοῦ 4ου, 5ου, 6ου, 7ου, 8ου, στίχου πιστῶς εἰκονίζει τὴν τοῦ ποιητοῦ ἔννοιαν.

O quando a dir qual era è cosa dura

Questa selva selvaggia, ed aspra e forte,

Che nel pensier rinnova la paura ! »

- » Αἰ! πόσον εἶναι χαλεπὸν νὰ εἶπω ποῖον ἦτο »,
- » Ἐκεῖνο τ' ἄγριον τροχὺ καὶ πυκνὸν δάσος, ὅπερ »
- » Ἄν σκέπτομαι μ' ἀνανεοῖ τὸν φόβον. Εἶναι τόσοσν
- » Πικρὸν ὥστε ὁ θάνατος ὀλίγον πλέον εἶναι
- » Ἐξιστορῶν πλὴν τ' ἀγαθὸν ὅπερ ἐκείσε εὖρον,
- » Περὶ τῶν ἄλλων θὰ εἰπῶ πραγμάτων ὅσα εἶδον ».

Πῶς δὲ ἐρμηνεύει τοὺς στίχους τούτους ὁ Κυρ. Βεργωτῆς.

4. » Ἄχ!! τί ληχτάρια εἶναι γιὰ μὲ πικρὴ νὰ περιγράψω
5. » Ἐκεῖ τὸ ἔρμιο καὶ ἄγριο, ἐκεῖ τὸ φρικτὸ δάσος!
6. » Ὅταν ἐμπρὸς στὰ μάτια μου ὁ λογισμὸς τὸ φέρῃ,
7. Τρομάζω καὶ τὸ αἷμα μου σταῖς φλέβαις του παγόνει,
8. Καὶ κρύος εἶν' ὁ πάγος μου σὰν πάγος τοῦ θανάτου—

Ἄς εἶπῃ καὶ ὁ μᾶλλον ἀδαής τῶν στοιχείων τῆς Ἰταλικῆς γλώσσης, ἂν ἐν τῷ 7ῳ τούτῳ στίχῳ τοῦ ποιητοῦ, ἀπαντᾷ ἔχνος κἂν τῆς ἀνω προσθήκης ἢ ἐν τῷ 8ῳ στίχῳ τοῦ ὁ κύριος Βεργωτῆς εἰσῆγαγεν, ἤτοι τοῦ « καὶ τὸ αἷμα μου στὲς φλέβαις του παγόνει » ὁμοίως δὲ καὶ ἐν τῷ 8ῳ στίχῳ τοῦ παραγέμισμα καὶ « κρύος εἶναι ὁ πάγος μου σὰν πάγος τοῦ θανάτου », καὶ ἐπομένως ἂν ὁ μεταφραστὴς τῆς Ἰταλικῆς

λοκότου ταύτης παραφράσεως, δὲν ἐθεώρησεν ὡς ἀτελῆ καὶ ἑλλιπῆ τὴν εἰκόνα τοῦ δάπτου, καὶ ἐὰν δὲν ἐβουλήθη νὰ ἐπιρρίψῃ ἐπ' αὐτῆς σκιάν τινα, παραφράσαι τοὺς στίχους τούτους μὲ τόσοσν ἄνοστα, ἀνάρμοστα καὶ κακόζηλα καρυκεύματα, ὥστε ὁ μὴ ἀναγνούς τὸν δάπτην ποτὲ εἰς τὴν Ἰταλικὴν νὰ κινδυνεύσῃ νὰ οἰκτείρῃ ἅπαντας τοὺς μεγαλοποιοῦντας τὸν ποιητὴν, ἢ νὰ ἐκλάβῃ ὅτι ὁ μεταφραστὴς αὐτοῦ ἠθέλησε νὰ κάρῃ παροδίαν καὶ νὰ διακομωδῆσῃ τὸν δάπτην.

Τὸς α **Tanto è amara, che poco è più morte** ».

καὶ ἐν τῷ στίχῳ τούτῳ, χωρὶς παντάσῃν ν' ἀπομικρυνθῆ τῆς ἰδέας τοῦ ποιητοῦ ὁ κύρ. Μ. λίαν ὀρθῶς ἐρμηνεύει διὰ τοῦ

« Εἶναι τόσοσν πικρὸν ὥστε ὁ θάνατος ὀλίγον πλέον εἶναι » τὴν δὲ λέξιν **amara** ἣτις εἶναι ὁ πυρὴν τοῦ στίχου καὶ ἀναφέρεται εἰς τὸν 7ον στίχον τοῦ ποιητοῦ οὔτε κἂν μνημονεύει εἰς τοὺς στίχους τῆς μεταφράσεώς του ὁ Κυρ. Βεργωτῆς ἀρκεσθεὶς μόνον νὰ γράψῃ ἐν σημειώσει ὅτι τὸ **amara** μετέφρασεν οὕτω, (πῶς;)

Ἄχ! τί ληχτάρια εἶναι γιὰ μὲ πικρὴ νὰ περιγράψω » ἐρμηνεία ἣτις ἀπέχει τοσοῦτον τῶν στίχων τοῦ ποιητοῦ, ὅσον ἀνατολαὶ ἀπὸ δυσμῶν μετέφρασε, γράφει, οὕτω, διότι ἐθεώρησε, κατὰ τοὺς περισσοτέρους σχολιαστὰς, τὴν ἔννοιαν τῆς λέξεως « **amara** » τοῦ πρωτοτύπου ἀναφερομένην εἰς τὸ **raura** μᾶλλον παρὰ εἰς τὸ «selva»!! καίτοι τοῦτο εἰς οὐδένα στίχον τῆς μεταφράσεώς του ἀναφέρει, ἤτοι **πικρὸς φόβος** (**amara paura**) ἀντὶ τοῦ « πικροῦ δάσους », καθ' ἣν ἔννοιαν ὁ ποιητὴς ἐξήνεγκεν ἤτοι « τόσοσν τὸ δάσος ἐκεῖνο εἶναι πικρὸν ὥστε ὁ θάνατος ὀλίγον πλέον εἶναι » ὡς καὶ ὁ κύρ. Μαυροκέφαλος πάνυ ὀρθῶς ἐν τῇ μεταφράσει του ἡρμήνευσε· ὁ δὲ Κυρ. Βεργωτῆς λέγει ὅτι « ὁ φόβος ὅστις εἶχε καταλάβῃ τὸν δάπτην ἦν τρομερὸς », ἀλλὰ τοῦτο εἶναι αὐτόχρομα παραλογισμὸς, ἵνα μὴ τι χεῖρον εἰπῶμεν, καὶ ἐξελέγχει τὴν παχυλὴν ἄγνοιαν τοῦ μεταφραστοῦ.

Ὁ 12ος στίχος τῆς μεταφράσεως τοῦ Κυρ. Βεργωτῆ.

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

« Μοῦ σβύστηκε ἡ ἐνθύμησις στὸ δάσος πῶς ἐμβῆκα »

Εἶναι τὸ ἐναντίον τῆς τοῦ ποιητοῦ ἐκφράσεως ὅστις λέγει ὅχι ὅτι τοῦ ἐσθέσθη ἡ ἐνθύμησις ἀλλ' ὅτι αὐτὸν ἤξευρε νὰ εἶπῃ πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸ δάσος » διότι ὡς διὰ τῶν ἐπομένων δύο στίχων λέγει

« Tant' era pien di sonno in su quel punto

« che la verace via abandonai »

α βαρύτατος κατεῖχεν αὐτὸν ὕπνος καθ' ἣν στιγμήν ἐγκατέλιπε τὴν εὐθείαν ὁδὸν » καὶ τούτους τοὺς δύο στίχους μεταφράσας ὁ Κ. Βεργωτῆς παρενέβαλεν εἰς αὐτοὺς καὶ τὴν λέξιν Ἄναισθησίαν, ἥτις δὲν ἀπαντᾷ ἐν τῷ κειμένῳ, καθ' ὅτι, ἂν ὑπῆρχε, τοῦτο μόνον ἤρκει ὅπως ὁ Δάντης θεωρηθῆ ὡς φρενοβλαβῆς καὶ οὐχὶ ὡς ποιητῆς καὶ ἐπομένως ἀνάξιος τῆς δάφνης. Ἐνῶ ὁ Κυρ. Μαυροκέφαλος διὰ τριῶν ἐπίσης στίχων, ὡς ὁ Δάντης, πιστότατα μετέγγισε τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητοῦ οὕτω.

α Καλῶς νὰ εἶπω ἀγνοῶ πῶς εἰς αὐτὸ εἰσῆλθον

α Τόσον ἐκείνην τὴν στιγμήν ἐμπλεως ἤμην ὕπνου

α Καθ' ἣν ἐγὼ κατέλιπον τὴν ἀληθῆ τὴν τρίβον.

Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἐρωτήσωμεν τὸν μεταφραστὴν Βεργωτῆ ἔχει.

α Καὶ περπατῶντας στὴν ποδιανένδον βουνοῦ εἶχα φθάσει)»

Ἐπιτραπήτω ἡμῖν νὰ ἐρωτήσωμεν τὸν μεταφραστὴν ποῦ βασιζόμενος ἔθετο εἰς τὸν στίχον του τὸ ἀλλότριον τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης γερούνδιον α περπατῶντας »; πόθεν ἐνόησεν ὅτι ὁ Δάντης περιεπάτη; καὶ ποῦ; Ὁ ποιητῆς λέγει α ma poi che io fui al piè d' un colle giunto » ἥτοι α ἔπειτα ἀφοῦ ἔφθασα εἰς τοὺς πρόποδας ἐνὸς λόφου » ὅπερ καταλλῆλως μετέφρασεν ὁ Κ. Μαυροκέφαλος α ἀφοῦ πλὴν εἰς τοὺς πρόποδας ἀφίχθη ἐνὸς λόφου » καὶ οὕτω ἐκφράζεται ὁ ποιητῆς ἵνα ἀφήσῃ τὸν ἀναγινώσκοντα νὰ ἐνοήσῃ μόνος τὰς περιπετειᾶς καὶ τοὺς τρόμους οὗ; ὑπέστη μέχρι; οὗ φθάσῃ εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ ὄρους ἐκείνου, ὅτι αὐτὸν ἔγραψεν, ὅτι α περπατῶν ἔφθασε, » ὃ ἀ εὐρίσκειτο εἰς ἀντίφασιν μετὰ τῶν δύο

ἀμέσως ἀνωτέρων στίχων ἐν' οἷς λέγει. « Tant' era pien di sonno in su quel punto che la verace via abandonai κ.τ.λ. Αφοῦ δὲ α περιεπάτη ὁ Δάντης, » κατὰ τὸν Κ. Βεργωτῆν, θὰ ἦτον ἐξυπνος, ἵνα ἦ εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ ὅτι περιπατεῖ, ἥτοι νὰ ἔχη συναίσθησιν τῆς πράξεώς του, ἐνῶ ἀπ' ἐναντίας, ἐπαναλαμβάνομεν, ὁ ποιητῆς λέγει (ὡς ὀρθῶς ἠρμήνευσεν ὁ Κ. Μ.) α ὅτι ἦν ἐμπλεως ὕπνου » τοῦτο δὲ εἶναι μία τῶν χαρακτηριζουσῶν τὸν Δάντην καλλονῶν, δι' ἧς εἶναι ἀξιοθαύμαστος, καὶ τὴν ὁποίαν ἡ βέβηλος χεὶρ τοῦ μεταφραστοῦ κατέστρεψε διὰ τῆς προσθήκης τοῦ Γερουντίου α περπατῶντας ».

Ἐπιτυχῆς ἐπίσης καὶ πιστῆ ἡ τῶν δύο 13ον καὶ 14ον στίχων ἐρμηνεία τοῦ Κ. Μαυροκέφαλου.

« Ma poi ch' io fui appie d' un colle giunto »

« La ove terminava quella valle »

α Αφοῦ πλὴν εἰς τοὺς πρόποδας ἀφίχθη ἐνὸς λόφου » οὐχὶ δὲ καὶ τῶν Δαντείων στίχων ἡ στρεβλωσις τῆς μεταφράσεως τοῦ Κ. Βεργωτῆ.

Κ' εἶχεν ἐκεῖ τὸ σῶμά του ἐκεῖνο τὸ λαγκαδι »

α Λαγκαδι ποῦ μὴπάγωσε τὸ αἶμ' ἀπ' τὴν τρομάρα » ἔξ' ὧν οὐδεμία ἐννοία ἐξάγεται.

α Κ' ἐσῆκωσα τὰ μάτια μου καὶ εἶδα τὸ κορφοβοῦνι

α Ὅπου τὸ ντιούσανε χρυσαῖς ἀκτίνες τοῦ πλανήτου. »

Ἐνταῦθα δυνάμεθα νὰ συγχαρῶμεν τῷ μεταφραστῇ Κ. Βεργωτῇ ὅτι πιστότατα ἐμιμήθη τὸ

α Ἀπὸ τὸ Καστελόριζο φαίνεται τὸ Σινῶπι

» Τὸ γαῖδαρόσου νὰ χαρῆς καὶ καλομοῖρα ν' ἄσαι. »

Ἡ ἐννοία τῶν στίχων τοῦ Δάντου εἶναι ὅτι α ὅταν ἔφθασεν εἰς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου, ἐνθα ἦν ἡ κατατρομάξασα αὐτὸν κοιλάς, ἐκεῖ ὁ Δάντης ἐπῆρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ εἶδε τὰ νῶτα τοῦ λόφου περιβεβλημένα ὑπὸ τῶν χρυσῶν ἀκτίνων τοῦ πλανήτου. Ὁ δὲ Κ. Βεργωτῆς μεταφράσας τὸν 16ον στίχον τοῦ Ποιητοῦ ἔστρεψε τὸ α λαγκαδι εἶχεν ἐκεῖ τὸ σῶμά του ».

εις δὲ τὸν στίχον 17ον ἐπανακάμπτει καὶ αὖθις εἰς τὸ λυγμάδι καὶ λέγει ὅτι τοῦ ἐπάγωσε τὸ αἶμα, εἰς δὲ τὸν 18ον ὅτι « ἐσήκωσε τὰ μάτια του κ' εἶδε τὸ κορφοβοῦνι » εἰς δὲ τὸν 19ον ὅτι « τὸ ντιούσανε χρυσαῖς ἀκτίνες τοῦ πλανήτου. » Οὕτω δὲ μεταφράζει 4 ὡραιότατους καὶ γραφικωτάτους στίχους τοῦ Δάντου πλήρεις ὕψους καὶ περιέχοντας πλείονας ἐννοίας ἢ λέξεις διὰ τεσσάρων ἀσυναρτήτων καὶ ἀκαταλήπτων στίχων.

Ὅσοι δὲ γελοῖα καὶ ἀκατάληπτος εἶναι ἢ μεταφρασεὶς τῶν 4ων ἐν λόγῳ στίχων ὑπὸ τοῦ Κ. Βεργωτῆ, τόσῳ σαφῆς καὶ πιστοτάτη εἶναι ἢ τοῦ Κυρ. Μαυροκεφάλου, ἧτις ἔχει οὕτω.

14. α' Ἐκεῖτε ἐνθα ἡ κοιλάς αὐτῆ ἐπεραταῦτο,

15. α' Ἡ τόσον τὴν καρδίαν μου κεντήσασα ἐκ φόβου,

16. α' Ἐγὼ ἐκίταξ' ὕψηλά, κ' εἶδον αὐτοῦ τὰ νῶτα,

17. α' Ἐνδεδυμένα ὑπὸ τῶν ἀκτίνων τοῦ πλανήτου ».

Ἐπίσης δὲ πιστῶς ὁ Κ. Μ. μεταφράζει τὸν 18ον στίχον τοῦ Δάντου.

α' Che mena dritto altrui per ogni cale.

διὰ τοῦ α' ὀδηγοῦντος ἀσφαλῶς παντοῦ τὸν ὁδοιπόρον ». Ὁ δὲ Κ. Β. α' ποῦ ὀδηγᾷ κ' ἄθεθνητὸν σ' ὅποιον τὸν εὔρει δρόμον » χωρὶς νὰ λέγῃ ἡμῖν ἂν ὀδηγῆ τὸν κ' ἄθεθνητὸν καλῶς ἢ κακῶς, ἐνῶ ὁ Δάντης λέγει, ὀδηγεῖ καλῶς, ὀρθῶς, dritto προσέτι δὲ ὁ Κ. Βεργωτῆς παρέχει ἡμῖν τὸ ἐνδόξιμον νὰ ἐννοήσωμεν ὅτι ὁ altrui (καθεὶς θνητὸς) μένει ἀκίνητος, ὡς μὴ γνωρίζων ἐκ τῶν προτέρων ποῦ πορεύεται, καὶ περιμένει νὰ τὸν ὀδηγήσῃ ὁ πλανήτης.

Στίχος 19ος. Allora fu la paura un poco queta,

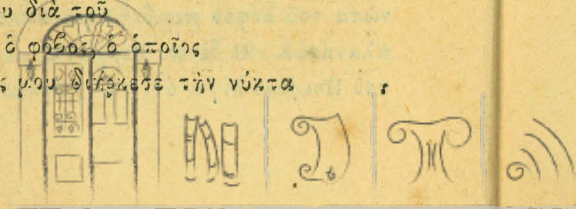
Che nel lago del cuor m' era durata.

La notte che io passai con tanta pieta

Ὁ Κυρ. Μαυροκέφαλος πιστότατα μετέφρασε τοὺς τρεῖς τούτους στίχους τοῦ Δάντου διὰ τοῦ

Ὀλίγον τότε' ἠσύχασεν ὁ φόβος, ὁ ὅποιος

Στὴν λίμνην τῆς καρδίας μου διαρκεστὴ τὴν νύκτα

Ἦν περ ἐγὼ ἐπέρασα μὲ τόσῃν ἀγωνίαν.

Ἀρμονικῶς ἠρμηνεύσεν ὁ Κ. Μαυροκέφαλος τὸ « un poco queta » διὰ τοῦ α' ἠσύχασεν ὁ φόβος », καὶ οὐχὶ ἐσίγησεν, ὡς ὁ Κ. Βεργωτῆς μετέφρασε, καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ παῖδες τῶν σχολείων γινώσκουσι ὅτι « σιγᾶν » λέγεται περὶ τοῦ λαλοῦντος καὶ παυομένου λέγειν. — τὸ δὲ m' era durata ὅπερ ὁ Κυρ. Μαυροκέφαλος ἐρμηνεύει πᾶν ὀρθῶς διὰ τοῦ α' διήρκεσεν » ὁ Κ. Β. μεταφράζει α' μοῦ τάρραξε μὲ βία », διαστρέφας οὐ μόνον τὴν ἐννοίαν ἀλλὰ καὶ τὴν καλλονὴν τοῦ στίχου. Ἴδὲ δὲ α' ἦν περ » ᾧ ἐχρήσατο ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ 3 στίχου τῆς μεταφράσεως τοῦ ὁ Κ. Μαυροκέφαλος ἠδύνατο νὰ ἀντικαταστήσῃ διὰ τοῦ τὴν νύκτα ποῦ ἐπέρασα, ἀλλ' ἴσως ἐθετο τὸ ἦν περ ἵνα μὴ ἐπαναληφθῆ ἡ λέξις νύκτα. Ὁ δὲ Κ. Βεργωτῆς μεταφράζει.

α' Τότε, ὀλίγο ἐσίγησεν ἡ μαύρη ἀνεμοζάλη

α' Ὅπου τὴν λίμνην τῆς καρδίας μου τάρραξε μὲ βία

α' Τὴν νύκτα ποῦ ἐπέρασα μὲ τρόμο, μὲ λαχτάρα ».

Ἐνταῦθα ὁ μεταφραστὴς Κ. Β. οὐ μόνον ἀπεμακρύνθη τοῦ χειμένου, ἀλλὰ καὶ κατεστρέβλωσε τὴν ἐννοίαν τοῦ ποιητοῦ ἐξηγήσας τὸ « paura » μαύρη ἀνεμοζάλη, « καὶ κατὰ συνέπειαν τὸ « durata » α' μὲ τάρραξε μὲ βία » (διὰ βία, τυραχῆς) προσέτι δὲ, μὴ ἀρκούμενος εἰς τὴν στρέβλωσιν ταύτην, εἰς τοσοῦτον περιῆλθε τύφου, ὥστε ἐν τῇ 22α ὑποσημειώσει του νὰ κηρύττῃ ὅτι δὲν συμφωνεῖ μετὰ τῶν σχολιαστῶν, Baglioli, Magallotti, Scolari : α' ἀ: ἐπιτραπέη ἡμῖν, γράφει, νὰ μὴ συμφωνήσωμεν μὲ τοὺς σχολιαστὰς τούτους ὡς » πρὸς τὴν ἐρμηνείαν τῆς ῥήσεως « λίμνη τῆς καρδίας » καὶ ὅτι συμφωνεῖ μᾶλλον μὲ τὸν Lami· ὅτι διὰ τοῦ α' λίμνη » ἠθέλησεν ὁ Δάντης νὰ φανερώσῃ τὸ ταραχῶδες καὶ τρόπον τινα πολυκύμαντον τοῦ πνεύματός του : » Μὴ ἀναγνόντες τὴν ἐρμηνείαν τοῦ Lami ἀγνοοῦμεν ἂν οὕτω οὗτος ἐρμηνεύῃ, ἀλλ' ἄφου ἀναφέρει ταύτην καὶ πιστεύει ὁ Κ. Β., ἐπιτραπέτω καὶ ἡμῖν νὰ παρατηρήσωμεν ὅτι ἐξ ἀπειρίας βέβαια συνεφώνησε

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

μετὰ τοῦ Lami καὶ οὐχὶ μεθ' ὄλων τῶν ἄλλων σχολιαστῶν ἀρχαίων καὶ νεωτέρων. Τοῦτο οὐδὲν ἄλλο καταδεικνύει, εἰμὴ ὅτι καὶ περὶ τὴν Ἰταλικὴν πάντῃ ἀδαῆς τυγχάνει, καὶ πολὺ μακρὰν τῆς ὀρθῆς κρίσεως διατελεῖ.

22. E come quei che, con lena affannata

Uscito fuor del pelago alla riva

Si volge all'acqua perigliosa, e guata.

Λίαν πιστῶς καὶ καλλιτεχνικῶς ὁ Κ. Μαυροκέφαλος μετήγγισεν τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητοῦ διὰ τῶν στίχων του.

α Καὶ ὡς αὐτὸς ὅστις, μετὰ πνοῆς βεβιασμένης,
α Ἄφου ἀπὸ τὸ πέλαγος εἰς τὴν ἀκτὴν ἐξέλθη,
α Τὴν κινδυνώδη θάλασσαν γυρίζει καὶ κυττάζει ».

Ὁ πρῶτος μάλιστα στίχος εἶναι ἀπαράμιλλος, οὐδόλως καθυστερῶν τῆς πτήσεως τοῦ Δαντείου πρωτοτύπου, καθότι καὶ αὐτὸς ὁ ῥυθμὸς τοῦ στίχου, καὶ ἡ γενομένη τομὴ αὐτοῦ, ἔπειτα ἀπὸ τὴν πρόθεσιν μετὰ, εἰκονίζει πιστότατα τὴν ἀγωνίαν καὶ τὸ ἀσθμαῖνον τοῦ ἀπὸ τὴν θάλασσαν ἐξερχομένου ναυαγοῦ.

Ὁ δὲ Κ. Βεργωτῆς διὰ τεσσάρων στίχων μεταφράζει τοὺς ἄνω τρεῖς Δαντείου οὕτω :

α Κ' εἶδες ποτὲ στὸ πέλαγο κανένα νὰ παλαίβῃ
α μετὰ τὰ ἀγριωμένα κύματα, καὶ ἀφου μετὸ τόσο ἀγῶνα,
α φθάσῃ στὴν ἀκροπελαγιά, καὶ τὴν στεργιά πατήσῃ,
α στρίφτει, θωρεῖ τὴν θάλασσαν τὴν πικροκυματοῦσα ».

Διὰ τῶν πρώτων δύο στίχων ἐκφέρει ὄχι διὰ γλώσσης Δαντείου, ἀλλὰ ταπεινῆς καὶ ὄλως ἀμούσου ὅ,τι δι' ἑνὸς μόνοι στίχου ὁ ποιητὴς καὶ ὁ δόκιμος μεταφραστὴς αὐτοῦ Κ. Μαυροκέφαλος λίαν καλλιτεχνικῶς ἐξήνεγκον. Ὁ Δάντης διὰ τοῦ στίχου τούτου εἶχεν ἐν τῷ νῷ νὰ παρομοιάσῃ ἑαυτῷ τῷ ναυαγῷ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπομένως ὅλην τὴν λυπηρὰν κατάστασιν τοῦ ναυαγοῦ ν' ἀπεικονίσῃ διὰ τῆς λέξεως affannata ἣν ὁ Μαυρ. ἐξέφρασε διὰ τοῦ ῥυθμοῦ τοῦ στίχου του. Ὁ δὲ Κ. Β. λέγει ἡμῖν α ἂν εἶδομεν ποτὲ κανένα γὰ παλαίβῃ στὸ πέ-

λαγος » καὶ ὡς καρύκειμα τὸ α μετ' ἀγριωμένα κύματα μ' ἀγῶνα » τοῦθ' ὅπερ, δι' ὅσα ἀνωτέρω εἶπομεν, ἀφίσταται μακρὰν πολὺ τῆς ἐννοίας τοῦ Δάντου, διότι ὁ Δάντης προτίθεται νὰ ζωγραφίσῃ τὴν θέσιν τοῦ ναυαγοῦ, ἐνῶ ὁ Κ. Β. λέγει ἡμῖν α πῶς κολουμῶ τις » !!!

Ὁ 3ος στίχος τῆς μεταφράσεως τοῦ Κ. Βεργ.

α φθάσῃ τὴν ἀκροπελαγιά καὶ τὴν στεργιά πατήσῃ »

α στρίφτει, θωρεῖ τὴν θάλασσαν τὴν πικροκυματοῦσα » εἶναι περιττολογία, διότι ὁ Δάντης λέγει, ὅταν ὁ ναυαγὸς ἐξέλθῃ ἀπὸ τὸ πέλαγος εἰς τὴν ἀκτὴν, στρέφεται πρὸς τὰ ὀπίσω, δηλαδὴ καίτοι εὐρίσκεται εἰς τὴν ξηρὰν ἀκόμη νομίζει ὅτι εὐρίθται εἰς τὴν θάλασσαν, ἥτοι κυττάζει τετρομασμένους, ἂν πράγματι ἀφίσταται, ἐνῶ ὁ Κύρ. Βεργωτῆς λέγει ὅτι α γυρίζει ὀπίσω του καὶ κυττάζει (θωρεῖ) τὴν θάλασσαν μετ' ὅλην τὴν ἀπάθειαν !! διὰ νὰ διασκεδάσῃ ἴσως !!! Ὁ Κ. Μαυροκέφαλος, εἰ καὶ μὴ ἐξέφρασεν ἀκριβῶς τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητοῦ, ἐκάλεσε τὴν θάλασσαν κινδυνώδη, ἥτοι στρέφει νὰ ἴδῃ ἂν εὐρίσκεται εἰς κίνδυνον ἢ ὄχι.

Ἡ δὲ α λέξις θάλασσα πικροκυματοῦσα » ἠδύνατο νὰ λεχθῆ ἂν προέκειτο νὰ μοιρολογήσῃ τις ἢ νὰ μεταφράζῃ ἐλεγεία, οὐχὶ ὅμως μετὰ τὰ πλάσματα τῆς Δαντείου φαντασίας, ἀλλ' α οὐ παντὸς πλεῖν εἰς Κόρινθον ».

25—26 Così l' animo mio, chè ancor fuggiva

Si volse in dietro a rimirar lo passo

Ὁ Κ. Μ. μεταφρ. α Ἡ ἰδική μου ἢ ψυχὴ ἥτις ἀκομ' ἐπέτα

» Οὕτω ἐστράφη ὀπισθεν νὰ ἴδῃ τὴν πορείαν

» Ἡτις οὐδένα ζωντανὸν οὐδέποτε ἀφῆκε

Ἡ Ἑρμηνεία αὕτη παριστᾷ ἀποχρόντως τὴν ἐννοίαν τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ δὲ Κ. Β. α Ὁμοία κ' ἐμένα καρδιά ἢ ποῦ ἔφυγε καὶ ἐπέτα

» ὀπίσω τῆς ἐγύρισε μία ματιὰ νὰ ρίξῃ

» στὸν τόπον ὅθεν ζωντανὸς κανένας δὲν γλυτρώνει

Ὁ 4. στίχος τῆς μεταφράσεως τοῦ Κυρ. Β. δηλοῖ ὅτι ἐ-

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

φευγε α ἐπέτα ἡ καρδιά » α ἡ φυγή καὶ τὸ πέταμα τῆς καρδίας » ἦτον ἀποτέλεσμα τοῦ φόβου, ἐνῶ τοιαύτη δὲν εἶναι ἡ ἐννοια τοῦ Δάντου· ὅστις διὰ τοῦ « ancor fuggiva » θέλει νὰ ἐκφράσῃ τὸν μεγάλον πόθον ὃν εἶχε ἡ ψυχὴ του ν' ἀπομακρυνθῇ ἀπὸ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ ὅχι ὅτι α ἐλάττιζεν ἡ καρδιά του ἀπὸ φόβον » καθότι τοῦτο θὰ ἦτον ἀνούσια· καὶ ὑπὸ καλλιτεχνικὴν ἔποψιν θεωρουμένη, ἀνυπόφορος περιττολογία.

Ὁ Κ. πρὸς τούτοις Β. διὰ τινος ὑποσημειώσεώς του, ἵνα δικαιολογήσῃ τὴν ὅλως ἡμαρτημένην μετάφρασιν τοῦ στίχου του, κατατάσσει ἑαυτὸν μετὰ τοῦ Εὐριπίδου καὶ Βαλαωρίτου ἐξ ὧν ὁ μὲν Α. λέγει α καρδιά γὰρ οἴχεται » [φεύγει ἡ καρδιά μου] ἦτοι α φεύγει ἡ καρδιά τῆς Μυδαιίας » ὅταν εἶδε τὸ φαιδρὸν ὄμμα τῶν τέκνων τῆς (ἀπὸ πόνου)· ὁ δὲ Βαλαωρίτης α σκιαζομαι μάνα, σὰν πουλι φεύγει πετᾶ ἡ καρδιά μου » (ἀπὸ φόβου). Τοῦτο ἐννοοῦμεν καὶ ἡμεῖς κάλλιστα ὅτι ἡ καρδιά πετᾶ καὶ φεύγει, ἦτοι μετατοπίζεται ἀπὸ τὴν θέσιν τῆς ἐκ τοῦ φόβου ἢ πόνου, ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ καρδίας, πρόκειται περὶ ψυχῆς, ψυχῆς εὐρημένης ἐν κινδύνῳ καὶ σπενδούσης νὰ ἀπομακρυνθῇ αὐτοῦ, ἐκτὸς ἂν ὁ Κ. Βεργ. συγχείει τὴν α ψυχὴν » μετὰ τῆς α καρδίας ».

Στίχ. 28, 29, 30. Poi che ebbi riposato il corpo lasso,
Ripresi via per la piaggia diserta,
Si che il piè fermo sempre era il più hasso.

Ὁ Κ. Μ. μεταφράζει οὕτω:

α Ἄφοῦ δ' ἐγὼ ἀνέπαυσα τ' ἀπνηδισμένον σῶμα
α Εἰς τὴν ἐρήμην πλαγιάν ἐβάδισα οὕτ' ὥστε
α Πάντοτε πλέον χαμηλὸς ὁ στερεὸς ποῦς ἦτο

Ὁ Κυρ. Μκυρ. μετένεχε ὡς οἶόν τε τὴν καλλονὴν τῶν στίχων τούτων, ὧν τὸ ὕψος δυσκόλως δύναται νὰ μετενεχθῇ, καὶ ὄντως.

Τὸ Ripresi via per la piaggia diserta » ἀναγινωσκόμενον βραδέως, ὡς δεῖ, ἐκφράζει ἱκανῶς τὸν κόπον ὃν δοκιμάζει τις

ἀναβαίνων ὄρος, τοῦθ' ὅπερ δύσκολον ἀποβαίνει νὰ ἐρμηνευθῇ δεόντως· ὅθεν ἱκανῶς ὑπερεπήδησε τὴν δυσκολίαν ταύτην ὁ μουσοτραφῆς Κ. Μ. καί-τοι ἡρμάνευσε διὰ τοῦ οὗτ' ὥστε. Ὁ στίχος α ἐβάδισα οὕτ' ὥσ τ ε, καὶ τοι ἀσθενής, οὐχ' ἦττον ὅμως δὲν ἀπομακρύνεται τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας, ὁ δὲ κ. Βεργ. μεταρρᾶζει οὕτω·

α καὶ τὸ παραδαρμένο μου κορμὶ ἀφοῦ ἐπῆρε »
α τότες ὀλίγη ἀνάπαψη, τὸ δρόμο βάν' ὀμπρός μου »
α κ' ἐπερπατοῦσα ἔρημος στὰ ἔρημα τὰ πλάγια »
α κ' ἐκεῖ ποῦ ἐπερπάτουνα, στὸ κάθε πάτημά μου »
α πλεῖο χαμηλὸ ἐξέμενε τὸ στερεὸ μου πόδι »

Τοῦς 3 στίχους ἡρμάνευσε διὰ 5 ἦτοι κατέστρεψε καὶ τὸ κύριον χαρακτήρ. τῆς Δανταίου ποιήσεως. Μεταφράσει τὸ α il corpo lasso » α παραδαρμένο κορμὶ » ὁποῖα ἄγνοια ! παραδαρμένος ἄ-θραπος λέγεται ἐκεῖνος ὅστις ἀπαντᾷ προσκόμματα, δυσχερείας, θλίψεις κ.τ.λ.

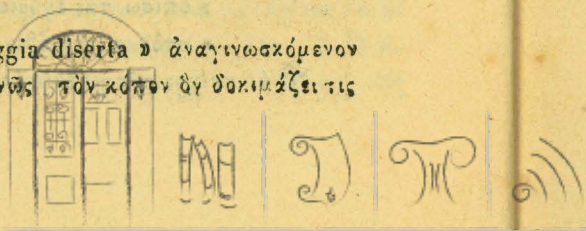
Ἄλλ' ἐκεῖνο ὅπερ ἀποκαθιστᾷ τὴν μετάφρασιν ἀειδεστάτην εἶναι ἡ ἀθλία ἐρμηνεία τοῦ στίχου του.

α τὸ δρόμο βάνω ὀμπρός μου
α κ' ἐπερπατοῦσα ἔρημος στὰ ἔρημα τὰ πλάγια »
Διότι ὁ Δάντης λέγει α ri presi via »

ἦτοι α ἐβάδιζα ἐπὶ ἀνωφεροῦς ἐρήμου λόφου » ὁ δὲ Κ. Β. ἐξέλαβε τὸ ν i a δρόμον » καὶ ἐρμηνεύει — α τὸ δρόμο βάνω ὀμπρός μου » τοῦτο θὰ ἦτο ἴσως ὀρθὸν ἂν ἔλιπε τὸ ἐπίθετον diserta, ἦτοι α ἔρημος » διότι ἐν τῇ ἐρημίᾳ δὲν ὑπάρχει α ὁδός ».

α Κ' ἐκεῖ ποῦ ἐπερπάτουνα στὸ κάθε πάτημά μου
α Πλεῖο χαμηλὸ ἐξέμενε τὸ στερεὸ μου πόδι .

Ὁχι μόνον εἰσι λέξεις ἄνευ ἐννοίας, ἀλλὰ διὰ τοῦ ἐκεῖ ποῦ ἐπερπάτουνα » ὅλως διόλου ἀποχωρίζεται ἀπὸ τὰ προηγούμενα, ὡς νὰ ἀρχηται νεά τις διήγησις, διότι ὁ Δάντης λέγει ὅτι ἐβάδιζε εἰς τὰ νῶτα τοῦ λόφου εἰς τρόπον ὥστε ὁ χαμηλότερος τῶν ποδῶν ἦτο καὶ ὁ στερεώτερος, καὶ τοῦτο

Γινα ἐκφράση τὴν ἀνωφερῆ καὶ λοζὴν πορείαν του, ἤτοι ὅτι δὲν ἠδύνατο νὰ βαδίξῃ ἄλλως πῶς ἢ ἔχων τὸν ἕνα τῶν ποδῶν χαμηλότερον τοῦ ἑτέρου καὶ στερεώτερον, τοῦθ' ὅπερ συμβαίνει εἰς πάντα ἀναβαίνοντα λοζῶς ἀνωφερές τι μέρος, ὅταν δὲν δύναται ν' ἀναβῆ κατ' εὐθείαν ἕνεκα τοῦ λίαν ἀνωφεροῦς. Ὁ δὲ κ. Β. λέγει ὅτι « πλεῖο χαμηλὸ ἐξέμενε στὸ κάθε πᾶτημά του » « ἐκεῖ ποῦ ἐπερπάτουνα τὸ στερεὸ μου πόδι » ὡσεὶ νὰ ἔχη τις στερεὸν καὶ μὴ στερεὸν πόδα, καὶ τέλος οὐδὲν ἐκφράζει ἀφ' ὅ,τι ὁ Δάντης ἐνόησε νὰ ἐκφράση. — ὁ Κύρι. Μαυροκέφαλος ὅμως δὲν ἀπομακρύνεται ὡς ὁ Κύρι. Βεργ. ἀπὸ τὸν προηγούμενον στίχον, ἀλλὰ ἐρμηνεύει ὅτι ἐβάδιξε « εἰς τρόπον ὥστε ὁ στερεὸς ποῦς ἦτο πάντοτε ὁ πλεόν χαμηλός ».

« Ed ecco, quasi al cominciar dell' erta

« Una lonza leggiara e presta molto,

« Che di pel maculato era coperta.

Ὁ Κ. Μ. μεταφράζει

« Κ' ἰδοῦ σχεδὸν ἐν τῇ ἀρχῇ τ' ἀνωφεροῦς ἐκείνου »

« Εὐκίνητος τις πάρδαλις πολὺ ταχεῖα, ἥτις

« Ἐκ δέρματος φολιδωτοῦ κεκαλυμμένη ἦτο ».

Ἀλλὰ καὶ ἡ μετάφρ. αὕτη προσεγγίζει εἰς τὴν τῶν στίχων ἐννοίαν· ἐν τῷ β'. στίχῳ ὅμως καὶ τοι ἀκριβῶς ὁ ἐρμηνευτὴς μεταφράζει τὸ « πολὺ ταχεῖα » μετατρέπει τὴν ἰδέαν τοῦ Δάντου (ὡς μεταβαλλομένων τῶν στίχων).

Ὁ δὲ Κ. Β. μεταφράζει

» Κι' ὅτι ἐκείνην τὴν πλαγιὰ κινάω κι' ἀναιθαίνω »

» Καὶ νὰ μιὰ λεοπάρδαλη ποῦχ' ἔλαφρὸ τὸ σῶμα »

» Γοργὸ γοργὸ περπάτημα, τὸ δέρμα πλουμιδατό »

Ὁ Δάντης λέγει « ed ecco quasi al cominciar » ἤτοι ἰδοῦ ἐν τῇ ἀρχῇ σχεδὸν τῆς πορείας μου », ὁ δὲ Κ. Β. μεταφράζει τὸ quasi διὰ τοῦ μόλις ἢ τοῦ ἀρόλις ἐκίνησε τὸ βῆμα » τοῦθ' ὅπερ πολὺ ἀπέχει τῆς ἐννοίας τοῦ ποιητοῦ, διότι ἡ λεοπάρδαλις ἐπαρουσιάσθη ἐνώπιον τοῦ Δάντου « ἐνῶ οὗτος

ἐβάδιζεν, ἤτοι εἶχε προχωρήσει ὀλίγον, λέγει δὲ « quasi » σχεδὸν ἐν τῇ ἀρχῇ ἢ διότι συμπαραβάλλων τὸ μέγεθος τῆς ὅλης πορείας πρὸς τὸ μέρος ὑπερ εἶχε διατρέξει, θεωρεῖ αὐτὸ ἐλάχιστον, ὅχι ὅμως καὶ ὅτι εἶδε τὴν λεοπάρδαλιν καθ' ἣν στιγμὴν ἐκίνησε τὸ πρῶτον βῆμα.

Ὁ β'. στίχος τοῦ Κυρ. Βεργωτῆ.

« Καὶ νὰ μιὰ λεοπάρδαλη ποῦχε ἔλαφρὸ τὸ σῶμα » ἔχει καλῶς· ἀλλὰ τὸ molto presta διὰ τοῦ « γοργὸ γοργὸ περπάτημα » δὲν ἐρμηνεύεται ὀρθῶς, διότι ὁ Δάντης ἠθέλησε νὰ φανερώσῃ ὅτι ἦτον « ταχυτάτη », καὶ οὐχὶ ὅτι εἶχε περπάτημα γοργὸ, διότι τὸ γοργὸ ἔχει τὴν σημασίαν τοῦ « μὴ ἀργοῦ », οὐχὶ ὅμως καὶ τοῦ « λίαν ταχέως ».

Στ. 37—42.

» Tempo era da' principio del mattino

» E il sol montava in su con quelle stelle

» Che eran con lui quando l' amor divino

» Mosse dapprima quelle cose belle

» Si che a bene sperar m' era cagione »

Ὁ Κύρι. Μαυροκέφαλος λίαν ἐπιτυχῶς ἐρμηνεύει·

Στίχ. 44. » Χρόνος δὲ ἦτο ἡ ἀρχὴ πρωίας καὶ ἐπάνω

» Ἀνέβαινε δ' Ἡλιος ὁμοῦ μ' αὐτὰ τὰ ἄστρα·

Ἡ ἐρμηνεία αὕτη τοῦ Κ. Μ. οὐδόλως ἀπομακρύνεται τοῦ κειμένου.

Ὁ δὲ Κ. Β. μεταφράζει

« Καὶ ὁ Ἡλιος πρόβαινε λαμπρὸς μαζὺ μ' ἐκεῖα τ' ὀσέρια

« Ποῦ τάχε συντροφιά γλυκιά, ὁπόταν τέτοια κάλλη

« Ἐσκόρπισε κ' ἐκίνησεν ὁ Ἐρωτας ὁ θεῖος

Στίχοι 37—42. Ἐνταῦθα ὁ Κ. Βεργ. φαίνεται ὅτι ἀνεκάλυψε κενὸν εἰς τὸν Δάντην καὶ ἀπεπειράθη ὅπως ἀναπληρώσῃ αὐτὸ διότι προστίθησε καὶ στίχους μὴ περιεχομένους ἐν τῷ πρωτοτύπῳ τοιοῦτοι εἶσι.

« Κ' εἰς τὸ γαλάζιον οὐρανὸ τοῦς γύρους των ἀρχίταν »

ΙΑΚΩΒΑΤΕΛΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

(2)

- 3

κείνη ἡ ὥρα » πολὺ ἀπέχει τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας· « χαρσαυγῆ » καλεῖται τὸ φῶς ἐκεῖνο ὅπερ προηγείται τῆς ἀνατολῆς τοῦ Ἥλιου, « ἡ Ἥως δὲ ἦν περιγράφει ὁ Δάντης εἶναι ὥρα μετὰ τὴν Ἀνατολὴν τοῦ Ἥλιου, καθότι προηγουμένως εἶρηκεν ὅτι « τὰ ἰώτα τοῦ λόφου τὰ ἐχρύσωσαν αἱ ἀκτίνες τοῦ Ἥλιου. » Ἀλλὰ μὴ ὤμεν αὐστηροὶ ἐπικριταί· δεινὸν βεβαίως πάθημα ἔπαθεν ὁ Κ. Βεργ. ἠπατήθη ἐκ τοῦ β'. στίχου, δὲν πταίει, δὲν ἐνόησεν αὐτὸν, ἐξέλαβε τὸ « e il sol montava in su » διὰ τοῦ « ἀνέτελλε », πόρρω ὅμως ἀπέχει ἡ ἐρμηνεία αὕτη τῆς ἀληθοῦς ἐννοίας, διότι ὁ Δάντης λέγει ὅτι « ἀνέβαινε ὁ Ἥλιος » ἡμοῦ μὲ τοὺς ἀστέρας ἐκείνους (τὸν ἀστερισμὸν τοῦ Κριστοῦ) ἀνέβαινε πρὸς τὰ ἄνω, ὥστε εἶναι κατάδηλον ὅτι τὸ montava in su δὲν ἐξηγεῖται διὰ τοῦ ἀνέτελλεν, ὡσπερ ὁ Κύρ. Βεργ. μετέφρασε προέβαινε » = ἀνέτελλε « ἀλλ' ὅτι ὁ Ἥλιος » ἀνέβαινε πρὸς τὰ ἄνω. Καὶ ἐνταῦθα ἔπαθεν ὁ Κ. Βεργ. ὅπερ ἐφοβήθη ἐν τῇ ἀγγελίᾳ του μὴ γείνη traditore ἀντὶ τοῦ traduttore.

Στίχος 48. Si che pareo che l' aer ne temesse »

Πρόκειται περὶ λέοντος πειναλέου ἐμφανισθέντος ἐνώπιον τοῦ Δάντου μετὰ τὴν Λεοπάραδαιν, ὀρμώντος ἐναντίον του καὶ ἠνωρωμένην ἔχοντος τὴν κεφαλὴν, λέοντος τοσοῦτον τρομεροῦ.

« Si che pareo che l' aer ne temesse » ὁ Κύρ. Μαυροκέφαλος ἠρμάνευσε ἀκριβῶς· « ὥστε ἐφαίνετο ὅτι καὶ ὁ ἀήρ κατείχετο ὑπὸ τρόμου » οὕτω δὲ ὥστε ὁ ἀήρ ἐφαίνετο νὰ τρέμῃ, ὁ δὲ Κ. Βεργ. ἐρμηνεύει.

« πού λές ὅπου τὸ τρώμαζε καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀέρας » Ὁλοσχερῶς ἀντίθετον ἐννοίαν ἐκφράζουσιν οἱ στίχοι τοῦ Κυρ. Βεργ. ἐρμηνεύοντος ὅτι « ὁ λέων ἐφοβεῖτο τὸν ἀέρα, δηλ. ὅτι τὸν ἐτρόμαζεν ὁ ἀήρ » Ἄν προὔτιθετο νὰ εἶπῃ ὅτι ὁ λέων κατετρόμαζε τὸν ἀέρα, ἠδύνατο χωρὶς νὰ χαλαρώσῃ πως τὸν στίχον νὰ εἶπῃ.

« Πού λές πῶς τὸ φοβότανε καὶ ὁ ἴδιος ὁ ἀέρας »

Στίχος 52—53—54.

« Questa mi porse tanto di gravezza
 « Con la paura che uscìa di sua vista
 « Che io perdei la speranza dell' altezza.

Ὁ Κύριος Μαυροκέφαλος ἠρμάνευσε

« Καὶ αὕτη μὲ ἐνέβαλεν εἰς παραχλὴν τοσαύτην
 « Διὰ τοῦ ἐκ τῆς θέας τῆς ἐμπνεομένου φόβου,
 « Ὡστε ἀπόλεσα τὴν πρὸς τὴν κορυφὴν ἐλπίδα ».

Ὁ Κύρ. Βεργ. ἐρμηνεύει.

« Τὴν εἶδα καὶ μοῦ βάρυνε βαρὺ τὸ σῶμα βάρος »
 « Καὶ πλεῖα ν' ἀνέθω τὸ βουνὸ μοῦ κόβουνται αἱ ἐλπίδες »
 Ἀλλ' ἐνταῦθα ὁ Κ. Β. παρέλιπε τὸν β'. στίχον ἥτοι « con-

la paura che usca di sua vista » ὃν ἴσως ἠρέκεση νὰ μεταφράσῃ μόνον διὰ τῆς ἄνω φράσεως τοῦ « τὴν εἶδα ». Ἀπορον καθίσταται ἡμῖν πῶς ἔνθα ἡ συντομία ἀποτελεῖ μίαν τῶν καλλωνῶν τῆς ποιήσεως, ὁ μεταφραστὴς ἀποφεύγει αὐτὴν, ἔνθα δὲ αὐτὴ ἡ ποίησις οὐδόλως ἀπαιτεῖ τὴν συντομίαν ἐκεῖ αὐτὸς ἐπιδιώκει αὐτὴν μετὰ προφανοῦς σκοτεινῆς ἐννοίας.

« Con la paura che uscìa di sua vista ».

Θέλει νὰ ἐκφράσῃ ὅτι ἐφοβήθη αὐτὴν οὐχὶ ὡς λύκαιναν, ἀλλὰ ὡς ἐκ τῆς τρομερᾶς καὶ ἀποτροπαίου αὐτῆς θέας, ὁ δὲ φόβος ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐκυρίευσε τὴν καρδίαν του ὥστε τῷ ἐξέλιπον αἱ δυνάμεις τῆς κινήσεως, ἥτοι τὸ σῶμα ἀπεκατέστη βαρὺ, καθότι ἂν ἤθελε φοβηθῆ ἀμέσως, τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ φόβου θὰ ἦτον ὁ θάνατος.

Ὁ Δάντης ἔθεσε τὸν β'. στίχον τοῦτον ἵνα διὰ αὐτοῦ καὶ τοῦ ρυθμοῦ ἐκφράσῃ τὸν ὀλίγον κατ' ὀλίγον εἰσδύοντο φόβον ἐν τῇ καρδίᾳ του ὑπὸ τῆς θέας τοῦ θηρίου.

Στίχ. 25. « E quale è quei che volentieri aquista.

« E giunge il tempo, che perder lo face
 « Che in tutti i suoi pensier piange e s' attrista

Ὁ Κύρ. Μ. μεταφράζει.

« Καὶ οἷός εἰναι δὲ αὐτὸς ὅστις προσκτᾷ ἀτιμῆως »,

α Ἐρχεται ὁμοῦς ὁ καιρὸς εἰς τὸν ὁποῖον χάνει »
 α Καὶ εἰς τὰς σκέψεις ὅλας του μελαγχολεῖ καὶ κλαίει »
 Ἡ ἔρμηνεῖα αὕτη ἐκφράζει τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ.

Ἐδὲ Κύρ. Β. ἐρμηνεύει.

α Εἶδες ποτὲ φιλάργυρο τὰ πλούτια νὰ σωριάζῃ
 α Κ' ἦλθε μία ὥρα, μία ῥιπή, καὶ τόσοι κόποι πάνε.
 α Καὶ ὅλοι τοῦ νοῦτου οἱ λογισμοὶ μὲ δάκρυα τὸν ποτίζου

Διὰ τῆς μεταφράσεως ταύτης ὁ Κύρ. Β. φαίνεται ὅτι ἐξέ-
 λαβεν ὑπὸ τὴν αὐτὴν σημασίαν τὸν φιλάργυρον καὶ φιλο-
 κτήμονα, ἀντεκατέστησε τὸν μὲν διὰ τοῦ δὲ, ἀλλὰ καὶ
 τυφλῶ δῆλον, ὅτι ὁ φιλάργυρος πολὺ διαφέρει τοῦ φιλοκτή-
 μονος, καὶ ὁ Δάντης δὲν ἔννοεῖ τὸν φιλάργυρον, ἀλλὰ τὸν φι-
 λοκτήμονα.

Στίχ. 58. α Tal mi fece la bestia senza pace
 α Che, venendomi in contro a poco a poco
 α Mi ripingeva la dove il sol tace

Ἐδὲ Κ. Μ. μεταφράζει.

α Τοιοῦτον μὲ κατέστησε τ' ἀνήσυχον θηρίον »
 α Ὅπερ ἐμπρὸς ἐρχόμενον ὀλίγον κατ' ὀλίγον »
 α Ἐκεῖ ἔνθα ὁ ἥλιος σιγᾶ ἔμὲ ἀπόθει ».

Ἡ μετάφρασις αὕτη αὐτολεξεῖ ἱκανῶς παρίστησι τὴν ἔν-
 νοίαν τοῦ ποιητοῦ, πιστῆ περὶ τὸ μέτρον καὶ τὴν ἐκλογὴν
 τῶν λέξεων.

Ἐδὲ Κ. Βεργωτής.

α Σε τέτοια ζάλη ἔβαλε τὸ νοῦ μου ἐκεῖ τὸ ζῶο
 α π' ἀσίγητα ἐκουιότουνε κι' ἀνάπαψη δὲν εἶχε
 α κι' ὠρμούσε κατ' ἐπάνω μου μὲ βία κι' ἀπ' ὦρα σ' ὦρα
 α ἐκεῖ, ποῦ ὁ ἥλιος σιωπᾶ νὰ πέσω μ' ἀπωθοῦσε »

Ἐδὲ Δάντης λέγει ὅτι α τὸ θηρίον τὸ ἀνήσυχον ἀπεκατέ-
 στησεν αὐτὸν ὁμοῖον τῷ πτωχεύσαντι φιλοκτήμονι, ὁ δὲ Βεργ.
 ἐν τῷ α.) στίχῳ τούτῳ τῆς μεταφράσεώς του λέγει ὅτι α ἐξα-
 λίσθη ὁ νοῦς τοῦ Δάντου, ἤτοι ἐτρολλάθη, ἐσκοτίσθη, ἐν δὲ
 τῷ β.) στίχῳ μεταφράζει μόνον τὸ senza pace. Ἐν τῷ β.)

τούτῳ στίχῳ ἔνθα ἡ συντομία τῆς ἐκφράσεως εἶναι μία τῶν
 καλλωνῶν τῆς ποιήσεως, καταστρέφει αὐτὴν, καθότι ὁ ποιη-
 τῆς θέλει νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀνησυχίαν τοῦ θηρίου ἐκδηλουμέ-
 νην διὰ βραχυτάτων κινήσεων τοῦ σώματός του, τούτου ἕνε-
 κα τὸ senza pace ἐὰν μεταφρασθῇ ὡς μετέφρασε δι' ἐνὸς
 στίχου ὁ Κύρ. Βεργ. ἡ Δάντειος αὕτη καλλονὴ καταστρέφε-
 ται.

Tal mi fece la bestia senza pace

Ἐδὲ Κ. Μαυρ. ἔρμηνευσεν πάνυ ὀρθῶς.

α Τοιοῦτον μὲ κατέστησε τ' ἀνήσυχον θηρίον ».

Ἐδὲ Κ. Βεργ. διαστρέφον τὸν στίχον τοῦ Ποιητοῦ καὶ
 μὴ ἔννοων πως νὰ συναρμολογήσῃ τὰς λέξεις, ἐρμηνεύει.

α σε τέτοια ζάλην ἔβαλε τὸν νοῦν μου ἐκεῖ τὸ ζῶο ».

ἤτοι, ἀπέδωκε τὸ senza pace ὅπερ μεταφράζει α ζάλη » εἰς
 τὸ ῥῆμα fece ἀλλὰ τοῦτο ἐξελέγχει παχυλὴν ἀμάθειαν, διότι
 τὸ προηγούμενον tal ἀναφέρει εἰς τὸ Senza pace.

Στίχ. 61. α Mentre che io ruinava in basso loco

Ἐδὲ Κ. Μ. ἐρμηνεύει.

α Ἄλλὰ ἐνῶ εἰς χαμηλὸν ἐκρημιζόμενον τόπον »

Ἡ μετάφρασις αὕτη προσεγγίζει τῇ ἔννοιά τῶν κειμένου
 τὸ α in basso loco » σημαίνει τὸ κάτω τοῦ λόφου, ἤτοι
 ἐνῶ ὁ Δάντης ἐφοβήθη ἐκ τῆς θέας τοῦ θηρίου τοῦ κατ' αὐτοῦ
 ἐρχομένου, ἔχασε τὰς δυνάμεις του, καὶ κατὰ συνέπειαν, κα-
 τεκρημιζέτο, ἤτοι ἐκυλίετο πρὸς τοὺς πρόποδας τοῦ λόφου,
 ὅπερ ὡς ἔγγιστα ἐρμηνεύει καὶ ὁ Κύρ. Μ. καθότι λέγει εἰς
 α χαμηλὸν τόπον ».

Ἐδὲ Κ. Β. ἐρμηνεύει.

α Ἐκεῖ ποῦ σ' ἄγριους κρημνοὺς νὰ πέσω κινδυνεύω ».

Ἡ ἔρμηνεῖα αὕτη λίαν ἀφίσταται τοῦ πρωτοτύπου, διότι
 ἐνῶ ὁ Δάντης ἤδη κατέπιπτε ἐκ τῆς ἀνωφερείας τοῦ λόφου,
 ὁ Κ. Β. λέγει ὅτι ἦτον α ἔτοιμος νὰ πέσῃ » καὶ οὐχὶ πρὸς
 τοὺς πρόποδας νὰ καταφέρηται, ἀλλὰ σὲ α ἄγριους κρημνοὺς »
 ὡσάνει διὰ μαγείας τινὸς εἶχον παρουσιασθῇ κρημνοὶ ! !

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
 ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΣΟΥΡΙΟΥ

Στίχ. 63. « Che per Inno silenzio pareo fioco »

Ο Κ. Μ. ἑρμηνεύει καταλλήλως-

« Ἐκ τῆς μακρᾶς του σιωπῆς ἐφαίνετο βραχνώδης ».

Ο δὲ Κ. Βεργ. τὸν ἕνα στίχον τοῦ Ποιητοῦ ἠρμήνευσε διὰ δύο στίχων.

« Κι' ὄχ τῆ σιωπῆ τόσου καιροῦ, τὴν τόσην ἔρημιά,

» Τ' ὀμίλημά του ἀκούστηκε ἀδύνατο, σθυμένο ».

Ἐν οἷς ἀπαντῶσι λέξεις οὐ μόνον μὴ περιεχόμεναι ἐν τῷ κειμένῳ, ἀλλ' οὐδὲ τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ ἐκφράζουσαι, τὸ δὲ χεῖριστον, ἀλληλομαχοῦσαι, διότι λέγει.

« Τ' ὀμίλημά του ἀκούστηκε ἀδύνατο, σθυμένο »

Διότι ὅτε ὀμιλία τις (μίλημα) ἀκούεται, πιθανὸν νὰ ᾖ ἀδύνατος, ὅταν ὅμως ἡ ὀμιλία εἶναι ἐσβεσμένη ἔννοεῖται ὅτι ἄκρα σιγὴ βασιλεύει.

Τὸ δὲ χεῖριστον πάντων εἶναι, ὅτι ἐνταῦθα δὲν πρόκειται περὶ ἐσβεσμένης ἀλλὰ περὶ ἀδυνατου φωνῆς ἀποκαταστάσης βραχνώδους ἕνεκα τοῦ μακροῦ τῆς σιωπῆς χρόνου, ἡ δὲ μακρὰ σιωπῆ, πιθανὸν νὰ — καθιστᾷ τὴν φωνὴν βραχνὴν οὐχὶ ὅμως ἀδύνατον.

Στίχ. 65. « Miserere di me gridai a lui

» Qual che tu sii od ombra od uom certo »

Ο Κ. Μ. » Ἐλέησόν με ἔκραξα ἐγὼ πρὸς τοῦτον τότε

» Οἷός ἂν ᾦσαι ἡ σικιά ἡ ἄνθρωπος τῷ ὄντι ».

Ο δὲ Κ. Βεργ.

« ψηλὴ φωνὴν ἐσήκωσα κάμ' εὐσπλαγχνία, τοῦ λέω »

« ὅ,τι κι' ἂν ᾦσαι, ἡ φάντασμα, ἡ ἄνθρωπος μὲ σῶμα ».

Ο Δάντης λέγει: ὅτι ὁπότεν εἶδε πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν του τινὰ τῷ ἐφώνησε « ἐλέησόν με » ἀμέσως.

Ο δὲ Κ. Βεργ. λέγει « ψηλὴ φωνὴ ἐσήκωσα » κάμ' ἐσπλαγχνία τοῦ λέω » ὅτι, πρᾶγμα καὶ ᾦσαι, ἡ φάντασμα, ἡ ἄνθρωπος μὲ σῶμα. Κατὰ τὸν Κ. Β. λοιπὸν ὑπάρχουσι καὶ ἄνθρωποι ἄνευ σώματος: ἀπαράμιλλος θεολογία, ἥτοι ὑπάρχουσι καὶ ἄνθρωποι ἀσώματοι ὡ; οἱ Ἄγγελοι.

Στίχ. 72. « Al tempo degli dei falsi e bugiardi »

Ο Κύρ. Μαυροκέφαλος ἑρμηνεύει τὸν στίχον τοῦτον αὐτοῦ ἔλεξι καὶ κατ' ἔννοιαν λίαν καταλλήλως.

« Καθ' ὃν καιρὸν Θεοὶ ψευδεῖς καὶ ψευδολόγοι ᾔσαν »

Ο δὲ Κ. Βεργ. « Εἰς τοὺς καιροὺς ποῦ εἶδωλα ὁ κόσμος προσκύνα » τὸ « falsi e bugiardi ἠρκέσθη νὰ ἑρμηνεύσῃ μόνον διὰ τῆς λέξεως « εἶδωλα » ἥτοι τὸ « falsi e bugiardi ἐξελαβεν ὡς συνώνυμα, ὃντ' τὸ μὲν falso δηλοῖ κίβδηλος ἡ ψευδής, τὸ δὲ bugiardo ψευδολόγος.

Στίχ. 18. Risposi lui con vergognosa fronte

Ο Κύρ. Μαυρ. ἠρμήνευσεν.

« Ἐγὼ τῷ ἀνταπήντησα μὲ μέτωπον αἰδήμον »

Ἐντὸν δὲ Κύρ. Βεργ. ἑρμηνεύει

« Κ' ἐντροπαλὴν ἀπόκρισιν σὲ λόγον τέτοια δίνω »

Ἄλλ' ἡ ἑρμηνεία αὕτη πολὺ ἀφίσταται τῆς ἐννοίας ἐκλαμβάνων ἀλλ' ἀντ' ἄλλων καὶ ἀποδεικνύων ἑαυτὸν γυμνὸν καὶ ἀδαῆ περὶ τὴν Ἰταλικὴν γλῶσσαν καὶ τὴν ποίησιν.

Ο Δάντης λέγει ὅτι εἰς τὴν ἐρώτησιν τοῦ Βιργιλίου ἀπήντησεν con vergognosa fronte ἥτοι μὲ πρόσωπον αἰδήμον (ἐντροπαλὸν) ὡς ἐκ τοῦ σεβασμοῦ, δὲν ἔδωκεν ὅμως, ὡς ὁ Κύρ. Βεργ. ἐνόησε, ἀπάντησιν « (ἐντροπαλὴν) μὴ αἰδήμονα » διότι τὸ νὰ ἀπαντᾷ τις αἰδημόνως ἐκ διαμέτρου ἀντίκειται πρὸς τὸν δίδοντα μὴ αἰδήμονα ἀπάντησιν ἥτοι δίδοντα ἀπάντησιν διὰ λόγων ὡς κοινῶς λέγεται ἐν τ ρ ο πα λ ῶ ν, αἰσχροῶν.

Εἶναι λοιπὸν καὶ ἡλίου φαεινότερον ὅτι ὁ Κύρ. Βεργ. καὶ ἐνταῦθα παρενόησε τὸν Δάντην.

Στίχ. 94—95. « Chè questa bestia per la qual tu gridi »

Ο Κύρ. Μαυροκέφαλος ὀρθῶς μετήνεγκε τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ. « ὅτι τὸ θηρίον διὰ τὸ ὅποιον ὁ Βιργίλιος κρᾶζει δὲν ἀφίνει ἄλλον νὰ διελεθῇ διὰ τῆς ὁδοῦ του ».

Ο δὲ Κύρ. Βεργ. λέγει.

« Γιατί ἐτοῦτο τὸ θηρὶν, ποῦ τόσο σὺ τρομάζεις

α' Απειράχτο στὸ δρόμο του κανένα δὲν ἀφίνει »

Ὁ μὲν α'. στίχος ἡμαρτημένος τυγχάνει· ὁ ποιητὴς δὲν ἀναφέρει ὅτι ὁ Βιργίλιος εἶπεν εἰς αὐτόν « τὸ θηρίον διὰ τὸ ὁποῖον τρομάζεις » ἀλλὰ τὸ θηρίον διὰ τὸ ὁποῖον κραυγάζεις (tu gridi) ὁ β'. ὅμως στίχος ὀλοσχερῶς μετατρέπει τὴν ἔννοιαν τοῦ κειμένου, διότι ὁ Δάντης λέγει ὅτι α' ἐν τῇ ἰδίᾳ του ὁδῷ τὸ θηρίον οὐδενὶ ἐπιτρέπει νὰ διέλθῃ. Ὁ δὲ Βεργ. λέγει ὅτι α' κανένα εἰς τὸν δρόμον του παρευόμενον δὲν ἀφίνει ἀνενόηλον » ὅπερ πολλὸ διίσταται τῆς διανοίας τοῦ ποιητοῦ, ἢ τοῦλάχιστον δὲν διακρίνει τις ἀν' ἡ ὁδὸς αὐτῆ ἀνήκει εἰς τὸ θηρίον ἢ εἰς τὸν ἄνθρωπον· ἐντεῦθεν ἔπεται ὅτι σαθροτάτη εἶναι ἡ ἰδέα τοῦ Κυρ. Βεργ. ὅτι ὁ Δάντης δύναται νὰ ἑρμηνευθῇ εἰς Δημοτ. γλῶσσαν, ἀπεναντίας δὲ, ὡς λέγει ὁ κ. Μαυροκέφαλος ὅτι ὄχι ἡ γλῶσσα, ἀλλ' ὁ μεταφραστὴς συντείνει πρὸς ἐπιτυχίαν.

α' Ma tanto lo impedisce che l' uccide

Ὁ Κ. Μ. α' Ἄλλ' ἐμποδίζει τὸς' αὐτόν ὥστε τὸν θανατοῖν » Ἐπιτυχῶς ἔχει ὁ στίχος οὗτος καὶ κατὰ λέξιν καὶ κατ' ἔννοιαν.

Ὁ δὲ κύρ. Βεργ. α' παρὰ χουμάει ἀπάνου του, καὶ θάνατο τοῦ δίσει ».

Ὁ Δάντης δὲν λέγει ὅτι τὸ α' ζῶον ἐκεῖνο ἐφορμᾷ ἐναντίον ἐκάστου διαβαίνοντος ἐκ τῆς ὁδοῦ του καὶ τὸν καταξοχίζει » ἀλλ' ὅτι τὸν ἐμποδίζει τόνον ὥστε τὸν φονεύει » !!

Περὶ δὲ τῆς χυδαιοτάτης λέξεως χουμάει οὐδὲν λέγομεν, ὅπως μὴ προκαλέσωμεν συνεχῆ τῶν ἀναγνωστῶν ἀηδιᾶν.

Στίχ. 97—99. α' Ed ha natura si malvaggia e ria

» Che mai non empie la bramosa voglia

» E dopo il pasto ha più fame che pria.

Ἡ μὲν ἑρμηνεία τῶν στίχων τούτων τοῦ κ. Μ. ἐκφράζει ἀρκούντως τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ.

Ὁ δὲ Κ. Βεργ. ἑρμηνεύει τοῦτον οὕτω.

α' Καὶ τόση ἀνεχορταγιά τὸ ζῶον τοῦτο δέρνει ».

α' Ποῦ ἡ τροφή του γίνεται ὀλ' ὄρεξη καὶ πείνα »

Ἐνταῦθα ὁ κ. Β. φαίνεται ὅτι εὔρε περιττολόγον τὸν Δάντην, καὶ τοὺς τρεῖς στίχους του συνέπτυσεν εἰς δύο μόνους· ἤρκεσθη νὰ μεταφράσῃ δι' ἐνὸς μόνου τοὺς δύο στίχους.

α' Ed ha natura si molvaggia e ria

α' Che mai non empie la bramosa voglia »

Διὰ τοῦ α' Μὲ τόση ἀνεχορταγιά τὸ ζῶον τοῦτο δέρνει » ἐνῷ ὁ Δάντης δὲν προτίθεται νὰ παραστήσῃ τὸ ζῶον ὡς ἀνεχορταγον, ἀλλ' ὅτι ἔχει φύσιν κακίστην καὶ λίαν βλαβερὰν, διότι τῆς τοιαύτης φύσεως αἱ ἐπιθυμίαι οὐδέποτε πληροῦνται· τὴν ἔνοιαν ὅμως ταύτην τοῦ Δάντου δὲν μεταδίδει ὁ κ. Βεργ. α' διὰ τοῦ τόση ἀνεχορταγιά τὸ ζῶον τοῦτο δέρνει » ἢ ἀνεχορταγιά δὲν συνεπάγεται μετ' αὐτῆς τὴν κακίαν καὶ τὴν βλάβην. Ὁ δὲ Δάντης λέγει, ὅτι ἡ φύσις τοῦ θηρίου συνεπάγεται τὴν κακίαν καὶ τὴν βλάβην.

α' E dopo il pasto ha più fame che pria

α' Ποῦ ἡ τροφή του γίνεται ὀλ' ὄρεξη καὶ πείνα »

Κατὰ τὴν ἑρμηνείαν ταύτην ἔννοεῖται ὅτι οὐδέποτε τὸ ζῶον χορταίνει, ἀλλὰ πάντοτε πεινᾷ—ἐνῷ ὁ Δάντης λέγει ὅτι μετὰ τὸ φαγητὸν καταλαμβάνει αὐτὸ μείζων πείνα ἢ εἶχε πρότερον.

Στίχ. 114. α' E trarrotti di qui per luogo eterno »

α' Καὶ θὰ σ' ἐξάξω ἀπ' ἐδῶ δι' αἰωνίου τόπου »

Λίαν πιστῶς ἡρμήνευσεν ὁ Κύριος Μαυροκέφαλος.

Ὁ Κύρ. Βεργ. α' ἀπὸ τὸ δάσο, τ' ἄγριο ἐγὼ θὲ νὰ σ' ἐβγάλω »

α' καὶ θὰ περάσωμε ὕστερα σ' ἀραχνιασμένο κόσμον »

Ποῦ εὔρεν ὁ κ. Βεργωτῆς τὴν λέξιν α' δάσος ἄγριον; » ἀγνοοῦμεν, διότι ἐν τῷ ποιήματι δὲν ὑπάρχει τοιαύτη λέξις. Διὰ τῆς ἑρμηνείας ταύτης ὁ Δάντης τίθεται παρὰ τοῦ Κ. Βεργ. ἐντὸς τοῦ φρικαλέου δάσου, ἐνῷ οὗτος εὐρίσκεται εἰς α' τὰ νῶτα τοῦ λόφου ».

ΑΣΜΑ Β'.

Στίχ. 1. « Lo giorno se ne andava, e l' aer bruno
» Toglieva gli animai che sono in terra »

Ο Κύρ. Μαυρ. ἐρμηνεύει α ἡ μὲν ἡμέρα ἔφρευγεν, ἡ δὲ ζοφώδης αὔρα ».

Ο δὲ κ. Βεργ. « ἔφρευγ ἡ μέρα κι' ἄπλωνε ἡ νύκτα τὸ σκοτάδι
α τὰ ἔργ ἀφίναν οἱ θνητοὶ καὶ οἱ κόποι των ἐπαῦταν
α εἰς ταῖς ἀγκάλαις ταῖς γλυκειαῖς τοῦ ὕπνου γιὰ νὰ πέσουν.
Ἡ περιγραφή αὕτη τῆς ἐσπέρας ἀπέχει πολὺ ἀπὸ τὴν περιγραφὴν τοῦ Δάντου.

Ο Δάντης λέγει α ἡ ἡμέρα ἔφρευγε καὶ ὁ μελανὸς αἰθὴρ ἀπέσπα τὰ ἐπὶ τῆς γῆς ἔμψυχα ὄντα ἀπὸ τοῦ κόπους των.

Ο δὲ κ. Βεργ. μεταφράζει α ὅτι ἀφίναν τὰ ἔργα οἱ θνητοὶ καὶ οἱ κόποι των ἐπαυον, διὰ νὰ πέσουν εἰς ταῖς γλυκαῖς ἀγκάλαις τοῦ ὕπνου! ! » ἦτοι ἵνα οἱ κόποι κοιμηθῶσι! ! διότι οἱ κόποι εἶναι τὸ ὑποκείμενον, νὰ πέσωσι, τὸ ῥῆμα, εἰς ταῖς ἀγκάλαις τὸ ἔμμεσον, καὶ δὲν δύναται τις νὰ ἀποδώσῃ τὸ « οἱ κόποι » ὡς ἀντικείμενον τοῦ ῥήματος ἀφίναν, καθότι ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἔπρεπε νὰ λέγη τοὺς κόπους κατ' αἰτιατικὴν. Ἴσως, ἐπειδὴ γράφει εἰς δημοτικὴν γλῶσσαν, νομίζει ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἀκολουθῇ τὴν σύνταξιν τῆς Ἑλλαν. Γλώσσης, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ πάλιν ἀμαρτάνει ὡς πρὸς τὰς ἰδίας του ἀρχάς, — ἦτοι ὅτι πρέπει νὰ γράφῃ τις γλῶσσαν ἐννοουμένην, διότι εἰς τὴν μετάφρασίν του ταύτην ἀγνοεῖ τις τὴν ἐννοήσῃ ὅτι διγλ. αοῖ θνητοὶ νὰ πέσουν εἰς ταῖς ἀγκάλαις τοῦ ὕπνου, ἢ οἱ κόποι.

Ο δὲ κ. Μαυρ. μεταφράζων κατὰ λέξιν ἠρμάνευσε τὸ aer bruno ζοφώδης αὔρα ἀντὶ τοῦ α μελανὸς ἀήρ », ἴσως ἐννόησε διὰ τοῦ αὔρα τὸν ἀέρα, συνέχευε τὸν ἀνεμον μετὰ τοῦ ἀέρος, διότι ἀήρ μὲν καλεῖται ἡ ἀτμόσφαιρα, ἀνεμος δὲ εἴτε σφοδρὸς εἴτε ὄχι, καλεῖται ἡ ἀτμόσφαιρα ἐν κινήσει.

Στίχ. 13. Prima ch' all' alto passo tu mi fidi

Ο Κ. Μ. ἐρμηνεύει πιστῶς

« Προτοῦ νὰ παροτρύνῃς με διὰ τὸ μέγα βῆμα »

Ο δὲ κ. Βεργ. μεταφράζει

« Προτοῦ μὲ πάρῃς κ' ἔμβουσε σ' ἔρμα τοῦ χάρου ἀχνάρια ».
Ποῦ εὔρε τὸν στίχον τοῦτον ὁ κ. Βεργ. ἀγνοοῦμεν, ὡς μὴ ὑπάρχοντα ἐν τῷ κειμένῳ, πῶς νὰ συνάψωμεν τὸν στίχον τοῦτον μὲ τοὺς δύο ἀνωτέρω, πῶς νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν φράσιν χάρου ἀχνάρια ἀποροῦμεν.

ΑΣΜΑ Γ'.

Στίχ. 18. Che hanno perduto il ben dell' intelletto

Ο κ. Μ. ἐρμηνεύει λίαν ὀρθῶς

α Τοῦ ἀκροτάτου ἀγαθοῦ ἀπώλεσαν τὴν γνώσιν »

Ο δὲ κ. Β. « κ' ὁχ τοῦ Θεοῦ τὸ πρόσωπο γιὰ πάντα ὀφρανισμέναις ». Ὅταν ὁ υἱὸς ὀφραίνεται τοῦ πατρὸς ἐννοοῦμεν ὅτι ὁ υἱὸς ἀπώλεσε τὸν πατέρα, ἦτοι ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέθανεν. ἐντεῦθεν ἔπεται, κατὰ τὴν ἐρμηνείαν τοῦ κ. Βεργ. « ὅτι ὁ Θεὸς ἀπέθανεν ». Πιθανὸν νὰ ἐνόησεν ὁ μεταφρ. τὸν στίχ. τοῦ ποιητοῦ καθόσον ἐξάγεται ἐκ τῆς ὑπ' ἀριθ. 48 ὑποσημειώσεώς του, ἀλλὰ μὴ δυνάμενος νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἐννοίαν τοῦ στίχου περιέπεσεν εἰς προφανῆ παραλογισμόν, μὴ ἐπιτυχὼν νὰ μετεγγίσῃ τὸν ὠραῖον τοῦτον στίχον τὸ il ben dell' intelletto ἦτοι la beatitudine dell' intelletto cioè Dio, ch' è somma verità, οὕτω δὲ ἐστρέβλωσε τὸν στίχον.

Στίχ. 25. Diverse lingue, orribili favelle

Parole di dolore, accenti d' ira

Veci alte e fioche e suon di mon con elle

Ἐν πρώτοις, παρατηροῦμεν ὅτι ὁ ῥυθμὸς τῶν στίχων ἐν τῷ πρωτοτύπῳ ἀπεικονίζει θαυμασίως τὴν ταραχὴν ἐν τῷ ζοφώδει ἄδῃ, τοῦθ' ὅπερ εἶναι ἀδύνατον νὰ μετενεχθῇ εἰς τὸ ἡμέτερον ἰδίωμα, καὶ οὐδὲν περὶ τούτου ἔχομεν ἀντιλέξει.

Diverse lingue δὲν ἐρμην. ὁμοῦς διὰ τοῦ α γλώσσαις ποικίλαις ἀλλὰ διὰ τῶν α ποικίλαι, ἢ διάφοροι » διότι ὁ Δάν-

(5)

2-

της δὲν προτίθεται νὰ ἐκφράσῃ ἀριθμὸν, ἀλλὰ ποικιλίαν ἤτοι κολαζομένους ἔχοντας διαφόρους γλώσσας, ὅχι δὲ καὶ πληθὺν κολαζομένων. Ἡ ἐρμηνεία ὅθεν τοῦ κ. Βεργ. καταστρέφει τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ.

Τὸ *Orribili favelle* δὲν ἐρμηνεύεται διὰ τοῦ φρικταῖς, ἀλλὰ διὰ τοῦ φρικώδεις λέξεις ἢ μᾶλλον φρικώδη λαλήματα. Προσέτι, ὡς νὰ μὴ ἴσκει τὸ «φρικταῖς βοαῖς» προστίθῃ καὶ τὸ «σκληρᾶς λακτάρας βόγκος» ὅπερ οὐκ ἀπαντᾷ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ—ἐκτός ἐάν διὰ τῆς ἐρμηνείας «σκληρᾶς λακτάρας βόγκος» ἐρμηνεύει τὸ *parole di dolore* ἀλλὰ τὸ *parole di dolore* δὲν δηλοῖ βόγκους λακτάρας—ἀλλὰ φωνὰς ὀδύνης.

«*E Suon di man con elle*» ἐρμηνεύει ὁ κ. Β. «κρότος χειρῶν καὶ βρόντος» — Ἐνταῦθα ὁ Κ. Β. χάρις εἰς τὸ ὄξυ τοῦ ἀκουστικοῦ αὐτοῦ ὄργανου διακρίνει ἐν τῇ κολάσει ἐν τε πλέον τοῦ Δάντου τὸν «βρόντον».

Στίχ. 28. «*Facevano un tumulto il qual s'aggira*»

«Ἀλλαλαγμὸ ἐσκοπούσανε ποῦ πάντα ῥοβολαί» τὸ «*facevano un tumulto*» δὲν δηλοῖ «ἐσκοπούσανε ἀλλαγαμὸ» ἀλλ' «ἐποίουν θόρυβον—*il qual s'aggira* δηλοῖ ὅτι «περιστρέφεται» καὶ οὐχὶ «ῥοβολαί» διότι τὸ ῥοβολαί δηλοῖ «τρέχει πρὸς τὰ κάτω ταχέως», ἐνῶ, ἀπεναντίας, ἐνταῦθα ὁ Δάντης λέγει ὅτι ὁ θόρυβος ἐκεῖνος περιστρέφετο ἤτοι ἐκινεῖτο ἐλικοειδῶς καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἐντός τῆς ἀπειροχρόνου (*senza tempo*) ἀτμοσφαίρας.

«*In quel l'aria senza tempo tinta*» λέγει ὁ Δάντης, καὶ τὸν στίχον τοῦτον, ὁ κ. Βεργ. μεταφράζει «σ' ἐκὴν τῇ μαύρῃ καὶ ἄβαφῃ ἀπὸ καιρὸ ἀτμοσφαῖρα»

Ὁ Στίχ. οὗτος τῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Βεργωτῆ εἶναι δι' ἡμᾶς γρίφος· διὰ τοῦ μαύρη (ἀτμοσφαῖρα) δὲν δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν ποίαν λέξιν τοῦ κειμένου μεταφράζει, διότι, ἂν ὑποτεθῇ ὅτι τὸ *tinta* μεταφράζει διὰ τοῦ μαύρη, τότε τὸ ἄβαφ ποίαν ἄλλην λέξιν τοῦ κειμένου ἐρμηνεύει; Τὸ καθ'

ἡμᾶς ἄλλην λέξιν δὲν βλέπομεν, εἰμὴ αὐτὴν τὴν ἰδίαν λέξιν — *tinta* μετὰ τοῦ ἐπιρρ. *senza* ἤτοι τὸ *senza tinta*. Ὁ κ. Βεργ. λοιπὸν εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν στίχον τὴν αὐτὴν λέξιν μεταφράζει διὰ δύο ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων λέξεων, ἄβαφ ἤτοι χωρὶς βαφῆν καὶ μαύρη, ἤτοι μὲ βαφῆν, χρώματος μαύρου.

Στίχ. 30. «*Come la rena quando il turbo spira*»

Ὁ Κ. Μ. μεταφράζει: «Καθὼς ἡ ἄμμος ἀν φουσᾷ ἀνεμοστρόβιλος τις.»

Ὁ Κ. Β. τὸν στίχον τοῦ Δάντου τοῦτον, καίτοι ἡρμην. διὰ δύο δὲν ἠδυνήθη νὰ προσεγγίσῃ κατὰ τι εἰς τὴν ἔννοιαν τοῦ Ποιητοῦ: ἐρμηνεύει δὲ,

«σὺν κονιορτοῦ τὸ σύγνεφο, π' ἀνεμοζάλη ἀρπάζει»

«ἀπὸ τῆ γῆς καὶ φουσκωτὸ ἀνάερα παρατρέχει».

Ὁ στίχ. οὗτος τοῦ Δάντου, ὃν θαυμάζουσιν οἱ αἰῶνες, κατέστη τοσοῦτον ὠχρὸς καὶ γελοῖος ὑπὸ τὴν ἐπαφὴν τῶν δακτύλων τοῦ μεταφρ. ὥστε διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἔπρεπε ὁ κ. Β. νὰ θεωρῆται ὡς τολμητίας, ὑπὸ διπλῆν ἐποψίν, καὶ ὡς πρὸς αὐτὸν τὸν ποιητὴν, καὶ ὡς πρὸς τὴν κοινωνίαν, ἣν ἀπεπειράθη νὰ διαβουκολήσῃ ὅτι κατενόησε τὸν Δάντην.

«*Come la rena*» ἐρμην. «σὺν κονιορτοῦ τὸ σύγνεφο,» ἀλλὰ τὸ *rena* δὲν δηλοῖ κόνιν, κονιορτὸν, (*polvere*) ἀλλ' ἄμμον· ὁ δὲ Δάντης τὴν ἐν λόγῳ παραβολὴν ἐκφέρει διὰ τῆς λέξεως ἄμμος οὐχὶ διὰ τοῦ κονιορτοῦ, ἤτοι, καθὼς ἡ ἄμμος ἐπὶ τὴν ταράττη αὐτὴν ἀνεμοστρόβιλος. Ὁ τελευταῖος οὗτος στίχος συνδυαζόμενος μετὰ τοῦ ἀ. δεόν νὰ ἐρμηνευθῇ οὕτω «ἐποίουν θόρυβον ὅστις περιελίσσετο ὡς ἡ ἄμμος ὅταν ταράττη αὐτὴν ἀνεμοστρόβιλος.»

Ὁ ἑ'. στίχος τῆς μεταφράσεώς του.

«ἀπὸ τῆ γῆς καὶ φουσκωτὸ ἀνάερα παρατρέχει» καίτοι προσετέθη πρὸς πλατυσμὸν καὶ ἐπαύξησιν τῆς ἐννοίας, οὐ μόνον δὲν παράγαγε τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, ἀλλ' ἀπεναντίας ἐσκότισε, μετέλλαξε, ἀπεκατέστησε γελοίαν τὴν θαυμαζομένην

της δὲν προτίθεται νὰ ἐκφράσῃ ἀριθμὸν, ἀλλὰ ποικιλίαν ἥτοι
κολαζομένους ἔχοντας διαφορὰς γλώσσας, ὅχι δὲ καὶ πληθὺν
κολαζομένων. Ἡ ἐρμηνεία ὅθεν τοῦ κ. Βεργ. καταστρέφει τὴν
ἐννοίαν τοῦ ποιητοῦ.

Τὸ *Orribili favelle* δὲν ἐρμηνεύεται διὰ τοῦ φρικταῖς,
ἀλλὰ διὰ τοῦ φρικώδεις λέξεις ἢ μᾶλλον φρικώδη
λαλήματα. Προσέτι, ὡς νὰ μὴ ἴσκει τὸ « φρικταῖς βοαῖς »
προστίθῃ καὶ τὸ « σκληρᾶς λακτάρας βόγκος » ὅπερ οὐκ
ἀπαντᾷ ἐν τῷ πρωτοτύπῳ—ἐκτός ἐάν διὰ τῆς ἐρμηνείας
« σκληρᾶς λακτάρας βόγκος » ἐρμηνεύει τὸ *parole di do-*
lore ἀλλὰ τὸ *parole di dolore* δὲν δηλοῖ βόγκους
λακτάρας—ἀλλὰ φωνὰς ὀδύνης.

« *E Suon di man con elle* » ἐρμηνεύει ὁ κ. Β. « κρότος
χειρῶν καὶ βρόντος »—Ἐνταῦθα ὁ Κ. Β. χάρις εἰς τὸ ὄξυ
τοῦ ἀκουστικοῦ αὐτοῦ ὄργανου διακρίνει ἐν τῇ κολάσει ἐν τε
πλέον τοῦ Δάντου τὸν « βρόντον ».

Στίχ. 28. « *Facevano un tumulto il qual s'aggira*

« Ἄλλαλαγμὸ ἐσκορπούσανε τοῦ πάντα ῥοβολαίε »
τὸ « *facevano un tumulto* » δὲν δηλοῖ « ἐσκορπούσανε ἀλα-
λαγμὸ » ἀλλ' « ἐποίουν θόρυβον—*il qual s'aggira* δηλοῖ ὅτι
« περιστρέφεται » καὶ οὐχὶ « ῥοβολαίε » διότι τὸ ῥοβολαίε
δηλοῖ « τρέχει πρὸς τὰ κάτω ταχέως, » ἐνῶ, ἀπεναντίας,
ἐνταῦθα ὁ Δάντης λέγει ὅτι ὁ θόρυβος ἐκεῖνος περιστρέφετο
ἥτοι ἐκινεῖτο ἐλικοειδῶς καὶ πρὸς τὰ ἄνω ἐντὸς τῆς ἀπερο-
χρόνου (*senza tempo*) ἀτμοσφαίρας.

« *In quel l'aria senza tempo tinta* » λέγει ὁ Δάντης, καὶ
τὸν στίχον τοῦτον, ὁ κ. Βεργ. μεταφράζει « σ' ἐκὴν τῇ
μαύρῃ καὶ ἄβαφῃ ἀπὸ καιροῦ ἀτμοσφαῖρα »

Ὁ Στίχ. οὗτος τῆς μεταφράσεως τοῦ κ. Βεργωτῆ εἶναι δι'
ἡμᾶς γοῖφο· διὰ τοῦ μαύρη (ἀτμοσφαῖρα) δὲν δυνάμεθα νὰ
ἐννοήσωμεν ποίαν λέξιν τοῦ καιμένου μεταφράζει, διότι, ἐν
ὑποθετῇ ὅτι τὸ *tinta* μεταφράζει διὰ τοῦ μαύρη, τότε τὸ
ἄβαφῃ ποίαν ἄλλην λέξιν τοῦ καιμένου ἐρμηνεύει; Τὸ καθ'

ἡμᾶς ἄλλην λέξιν δὲν βλέπομεν, εἰμὴ αὐτὴν τὴν ἰδίαν λέξιν
— *tinta* μετὰ τοῦ ἐπιρρ. *senza* ἥτοι τὸ *senza tinta*. Ὁ κ.
Βεργ. λοιπὸν εἰς ἓνα καὶ τὸν αὐτὸν στίχον τὴν αὐτὴν λέξιν
μεταφράζει διὰ δύο ἐκ διαμέτρου ἀντιθέτων λέξεων, ἄβαφῃ
ἥτοι χωρὶς βαφῆν καὶ μαύρη, ἥτοι με βαφῆν, χρώματος
μαύρου.

Στίχ. 30. « *Come la rena quando il turbo spira* »

Ὁ Κ. Μ. μεταφράζει « Καθὼς ἡ ἄμμος ἀν φουσᾷ ἀνεμοστρό-
βιλος τις. »

Ὁ Κ. Β. τὸν στίχον τοῦ Δάντου τοῦτον, καίτοι ἡρμῆν. διὰ
δύο δὲν ἠδυνήθη νὰ προσεγγίσῃ κατὰ τι εἰς τὴν ἐννοίαν
τοῦ Ποιητοῦ: ἐρμηνεύει δὲ,

« σὰν κονιορτοῦ τὸ σύγνεφο, π' ἀνεμοζάλη ἀρπάζει »

« ἀπὸ τῆ γῆς καὶ φουσκωτὸ ἀνάερα παρατρέχει ».

Ὁ στίχ. οὗτος τοῦ Δάντου, ἐν θαυμάζουσιν οἱ αἰῶνες, κα-
τέστη τοσοῦτον ὠχρὸς καὶ γελοῖος ὑπὸ τὴν ἐπαφῆν τῶν δα-
κτύλων τοῦ μεταφρ. ὥστε διὰ τοῦτο καὶ μόνον ἔπρεπε ὁ κ.
Β. νὰ θεωρῆται ὡς τολμητίας, ὑπὸ διπλῆν ἐποψίν, καὶ ὡς
πρὸς αὐτὸν τὸν ποιητὴν, καὶ ὡς πρὸς τὴν κοινωνίαν, ἣν ἀπε-
πειράθη νὰ διαθουκολήσῃ ὅτι κατενόησε τὸν Δάντην.

« *Come la rena* » ἐρμῆν. « σὰν κονιορτοῦ τὸ σύγνεφο, » ἀλλὰ
τὸ *rena* δὲν δηλοῖ κόνιν, κονιορτὸν, (*polvere*) ἀλλ' ἄμμον·
ὁ δὲ Δάντης τὴν ἐν λόγῳ παραβολὴν ἐκφέρει διὰ τῆς λέξεως
ἄμμος οὐχὶ διὰ τοῦ κονιορτοῦ, ἥτοι, καθὼς ἡ ἄμμος
ἐπὶ τὴν ταράττη αὐτὴν ἀνεμοστρόβιλος. Ὁ τελευταῖος οὗτος
στίχος συνδυαζόμενος μετὰ τοῦ ἄ. δέον νὰ ἐρμηνευθῇ οὕτω
« ἐποίουν θόρυβον ὅστις περιελίσσετο ὡς ἡ ἄμμος ὅταν ταράτ-
τη αὐτὴν ἀνεμοστρόβιλος. »

Ὁ ἑ'. στίχος τῆς μεταφράσεώς του.

« ἀπὸ τῆ γῆς καὶ φουσκωτὸ ἀνάερα παρατρέχει » καίτοι
προσετέθη πρὸς πλατυσμὸν καὶ ἐπαύξησιν τῆς ἐννοίας, οὐ μόνον
δὲν παράγαγε τοιοῦτον ἀποτέλεσμα, ἀλλ' ἀπεναντίας
ἐσοβήσε, μετέπλαξε, ἀπεκατέστησε γελοῖαν τὴν θαυμάζομε-

νην ταύτην τοῦ ποιητοῦ καλλονήν. Ἀπεδείχθη δὲ ἤδη καὶ ἡλίου φαινότερον ὅτι εἶναι μωρίας ἀποκύημα τὰ ὑπὸ τοῦ κυρ. Βερ. ἀναφερόμενα ἐν τῷ προλόγῳ τῆς Ε'. αὐτοῦ ἐκδόσεως (ἣν ἀποκαλεῖ διορθωμένην) τῆς 5ης. Ῥαψωδίας ὅτι δηλαδή « ἔργα ὅποια οἱ Κόσμοι τοῦ Ντάντε, τότε μόνον γίνονται κα- » νονικῶς ὠφέλιμα· ὅταν μεταφράζονται εἰς γλῶσσαν ζωντα- » νην, τὴν ὅποιαν ὄχι μόνον νὰ ἐννοῆ!! ἀλλὰ καὶ νὰ αἰσθάνε- » ται ὁ λαός!! » Πλὴν καὶ ὁ ἄκρῳ δακτύλῳ γευτάμενος καὶ αὐτῶν τῶν πρώτων στοιχειωδῶν γνώσεων γινώσκει ὅτι ἔργα ὡς τοὺς Κόσμους τοῦ Δάντου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐννοῆσῃ ὁ λαὸς οὔτε νὰ τὰ αἰσθανθῇ βαθέως, ὡς ὁ κ. Βερ- γωτῆς δὲν ἐνόησεν τοὺς μαργαρίτας τοῦ Δάντου.

ΑΣΜΑ Ε'.

Στίχ. 88—89—90

« O animal grazioso e benigno
» Ghe visitando vai per l' aer perso
» Noi che tignemmo il mondo di sanguigno »

Ἐρμηνεύει πιστῶς τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ.

« Ἦ πλάσμα εὐπροσήγορον καὶ ἀγαθὸν συνάμα »

Ἐρμηνεύει τὰς λέξεις « gra- zioso e benigno » τουτέστι « ὧ δὲ εὐαίσθητον καὶ ἀγαθοποιὸν συνάμα » . . . ἄνευ σεβασμοῦ πρὸς τοὺς θαυμαστάς τοῦ Δάν- του ἢ τὴν μνήμην τοῦ ἀθανάτου ποιητοῦ μεταφράζει.

« Ἦ σὺ, ποῦ ὄχ τοὺς ζωντανούς εἰς τοὺς νεκρούς κατέβης »

« Ἦ πόσο τρυφερὴ καρδιά, ὧ πόση καλοσύνη, »

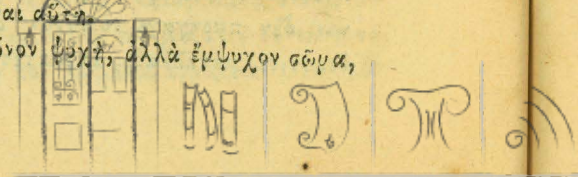
« Ν' ἄρχεσαι νὰ μᾶς συμπονῆς, καὶ ν' ἄρχεσαι νὰ βλέπῃς »

« Ἐμᾶς ποῦ μὲ τὸ αἷμα μας ἐβάψαμε τὸν κόσμον »

Καίτοι ἵνα ἔρμηνεύσῃ τοὺς 3 πρώτους στίχους τοῦ Δάντου ἐχρήσατο τέσσαρας οὐδόλως μετῆνεγκε τὴν ἰδέαν τοῦ ποιητοῦ.

Ἡ ἐξήγησις τῶν στίχων εἶναι αὕτη

« Ἦ σὺ, ὅστις δὲν εἶσαι μόνον ψυχὴ, ἀλλὰ ἔμφυχον σῶμα, »

« ὦρατον καὶ ἀγαθὸν συνάμα, λέγει ὁ Δάντης διὰ τοῦ α. στι- χου, ἦτοι, σὺ ὅστις δὲν εἶσαι νεκρός, διότι φέρεις ἀκόμη τὸν τύπον τῆς ὠραιότητος »

Ἐρμηνεύει τὸν πρῶτον τοῦτον καὶ πλήρη ἔννοιῶν στί- χον μετέφρασε διὰ στίχου μὴ ἐκφράζοντος ἢ γυμνῆν τινα μό- νον ἰδέαν καὶ αὐτὴν ὅλως ἀντίθετον τοῦ ποιητοῦ, διότι λέγει. « Ἦ σὺ ποῦ ὄχ τοὺς ζωντανούς εἰς τοὺς νεκρούς κατέβης! ἦτοι ὧ σὺ, ὅπου ἀπέθανες!!! »

Στίχ. 91—92. « Se fosse amico il Re dell' universo, »

« Noi pregheremmo lui per la tua pace »

Ἐρμηνεύει « Ἦ ἴσως ἦτο φίλος μας ὁ τοῦ παντὸς Δεσπότης »

« Αὐτὸν θὰ ἱκετεύομεν διὰ τὴν σὴν εἰρήνην »

Ἐρμηνεύει οὕτω πως, ὥστε νὰ διαστρέψῃ (ἀκουσίως βεβαίως) τὴν ἔννοιαν τοῦ ποιητοῦ, ἐρμηνεύσας τὸ per la tua pace διὰ τοῦ

« ἔτσι ὁ Θεὸς παρηγοριὰ καὶ ἀγάπη νὰ σοῦ δίνῃ »

« θὰ τὸν παρακαλοῦσαμεν ἂν σπλαγγνικὸς μᾶς ἦτο »

Ἐνταῦθα ἡ λέξις pace σημαίνει εἰρήνην ἢ ἀνάπαυσιν· τῷ δὲ αἰ δύο ἐκεῖναι κολασμένοι ψυχαὶ δίκην τίνουσαι τῆς ἀθε- μίτου πράξεώς των, κατεδικάσθησαν ὑπὸ τῆς θείας δικαιοσύνης ἐντὸς ἀτμοσφαιρας μελανῆς συνεχῶς διαταρασσομένης ὑπὸ σφο- δρῶν τρικυμιῶν, καὶ ὡς ἐκ τούτου, οὐδέποτε διετέλεσαν ἐν ἡσυχίᾳ, τὴν δὲ κόλασιν ταύτην ἐθεώρουν μεγίστην δυστυχίαν των, εὐτυχίαν, δὲ ὡς ἐκ τούτου, ἐνόμιζον τὴν ἀνάπαυσιν, διὰ τοῦτο εἰς τὸν ἐπισκεπτόμενον αὐτὰς Δάντην ἢ φραγκί- σκη ἐκφωνεῖ.

« Ἦν ἦτον εἰς ἡμᾶς φίλος ὁ βασιλεὺς τοῦ παντὸς »

« ἠθέλαμεν τὸν παρακαλέσει διὰ τὴν ἡσυχίαν σου »

ἦτοι νὰ τύχῃς θέσεως, ἀφοῦ ἀποθάνῃς, ἐνθα βασιλεύει εἰρήνη καὶ ἀνάπαυσις.

Στίχ. 95—96. « Mentre che il vento, come fa, si tace »

Ἐρμηνεύει « ἐνῶ ὁ ἄνεμος, καθὼς οὕτω φυσᾷ, σιγάσει »

λίαν ἐπιτυχῶς. — Ἐρμηνεύει « Ἦ ἀμα σιγήσῃ ὁ ἄνεμος, ποῦ, »

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ

ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

σάν ἀκούς, μουγκρίζει». Καὶ ἐνταῦθα, ὡς καὶ ἐν τοῖς πλείστοις
 στίχοις ὁ Κ. Β. δὲν ἐννοεῖ τὸν ποιητὴν. Ὁ Δάντης λέγει
 « Ὅτ' σὲ ἀκούσωμεν καὶ θὰ σοὶ ὀμιλήσωμεν ἅμα ὁ ἄνεμος,
 ὅστις ὡς φυσᾷ νῦν, πρόκειται νὰ παύσῃ » ἦτοι, ἂν περιμεί-
 νωμεν ὀλίγον καὶ ὁ ἄνεμος ὡς ἐκ τοῦ φυσήματός του, εἶναι
 εἰς τὸ τέρμα του, ὁ δὲ κ. Βεργ. τὴν ἐρμηνεύει « ἅμα σιγήσῃ
 ὁ ἄνεμος » . . . ἀλλ' ἐρωτῶμεν αὐτόν. — Πότε θὰ σιγήσῃ;
 ἐνῶ ἄνωτέρω ὁ Δάντης εἶπε « La bufera infernal che mai non
 resta ». Ὡς μεταφράζει ὁ κ. Βεργ. τίθῃσι τὸν Δάντην εἰς ἀν-
 τίφασιν!!!! ἐνῶ τὸ τοιοῦτον, οὐδόλως συμβαίνει· διότι ὁ
 Δάντης ἐνταῦθα προτίθεται νὰ ἐκφράσῃ τὸ κύριον χαρακτηρι-
 στοῦ ἀνέμου, ἦτοι τὸ ἄστατον τῆς δυνάμεώς του, ἦτοι ὅτι
 ἄλλοτε πνέει μετὰ μεγάλης σφοδρότητος, καὶ ἄλλοτε μετὰ
 σφοδρότητος τοιαύτης ἦτις, παραβαλλομένη μετὰ τῆς πρώτης,
 δύναται νὰ θεωρηθῇ ἐλαχίστη, διὸ λέγει « ἅμα παύσῃ ὁ ἄνεμος,
 ὅστις ὡς φυσᾷ νῦν, εἶναι εἰς τὴν παῦσίν του » ἦτοι φυσᾷ με-
 τὰ τῆς ἐλαχίστης αὐτοῦ δυνάμεως, τὸ δὲ μουγκρίζει ἴδιον
 εἶναι τῶν κυνῶν οὐχὶ δὲ καὶ τῶν τρικυμιῶν καὶ μάλιστα προ-
 κειμένου περὶ τρικυμιῶν καταχθονίων.

Στίχ. 97. Si ede la terra dove nata fui
 Sul la marina dove il Po discende
 Per aver pace coi seguaci sui

Ὁ κ. Μ. μεταφράζει

« ἢ χώρα ἔνθα ἔλαβον τὴν γέννησίν μου κεῖται
 » ἐπ' αὐτὴν εἰς τὸ παράλιον ὅπου ἐκβάλλει ὁ Πάδος
 » διὰ νὰ λάβῃ ἀνάπαυσιν μετὰ τοὺς ὁμόροσός του »

Ἡ ἐρμηνεία αὕτη παρίστησι ἀρκούντως τὴν ἐννοίαν τῶν
 στίχων τοῦ Δάντου.

Ὁ κ. Βεργ.

« τ' ἀγαπημένα χόματα τῆς δόλιας μου πατιδας
 » στ' ἀκροθαλάσσιο φαίνονται, ποῦ χύνεται ὁ Πάδος
 » μαζὴ μετὰ τοὺς συντρόφους του ἀνάπαυσιν γιὰ ν' αὐρῇ »

Καὶ ἐνταῦθα ὁ κ. Βεργ. ἔθετο εἰς τὸ στόμα τῆς Φραγκί-

σκῆς τὸ ἀντίθετον ἄρ' ὅ,τι ἔθετο εἰς τὸ στόμα αὐτῆς ὁ Δάν-
 τῆς, ὅστις λέγει « ἢ γῆ ἔνθα ἐγεννήθην κεῖται ἐπὶ τῆς παρα-
 λίας ὅπου ἐκβάλλει ὁ Πάδος· διὰ νὰ ἀναπαυθῇ ὁμοῦ μετὰ
 παραπόταμά του, δὲν λέγει ὅμως ὅτι ὁ τόπος τῆς γεννήσεως
 τῆς Φραγκίσκης εἶναι ἀγαπητὸς εἰς αὐτήν.

Στίχ. 113 Quanti dolci pensier quanto desio

» 114 Menò costoro al doloroso passo.

Τὸν 114 στίχον « menò costoro al doloroso passo » ἠρ-
 μήνευσε διὰ πλειόνων λέξεων, ἦτοι διὰ τοῦ « ἐκείνους συνε-
 πῆρον καὶ εἰς τὴν ἀκμὴν τὴν θλιβερὴν ἐφέραν καὶ τοὺς δύο — !
 τὸ συνεπῆραν ἐκείνους, καὶ ἔφερον καὶ τοὺς δύο εἶναι ταυτό-
 σημα ἀντιστοιχοῦντα βεβαίως πρὸς τὸ menò costoro. Πλὴν
 ἐπελάθετο ὁ μεταφραστὴς ὅτι ἡ ταιαύτη ἀναπλήρωσις τοῦ
 κεχνηνός τοῦ ῥυθμοῦ πόρρω ἀπέχει τοῦ ν' ἀποτελῇ πιστὴν
 μετάφρασιν, καὶ δὴ καὶ τοιοῦτου Ποιητοῦ, εἶτα δὲ τὸ πάθος,
 οἱ γλυκύτετοι λογισμοὶ δὲν ἔφερον αὐτοὺς εἰς τὴν ἀκμὴν
 μόνον, ὡς λέγει ἐν τῇ καλουμένῃ μεταφράσει τοῦ κ. Βεργ.
 ἀλλὰ τοὺς κατέστραψεν ἄρδην ὡς ἀπολέσαντας τὴν ζωὴν των
 διὰ τοῦ προώρου θανάτου των καὶ τῆς αἰώνιου κολάσεως.

Στίχ. 118. Ma dimmi: al tempo de' dolci sospiri,

A che, e come concedette amore,

Che conosceste i dubbiosi desiri ?

Ὁ Κ. Β. διὰ τολμηρίας ἀνηκούστου ἀποπειραθεὶς νὰ πείσῃ
 τοὺς λογάδας τοῦ ἔθνους καὶ τὸ Κοινὸν ὅτι μετέφρασε τὸν
 Δάντην, οὐδόλως ἠρμήνευσεν τοὺς στίχους τούτους, ἀλλ' ἀπε-
 μακρύνθη ὀλοσχερῶς τοῦ πρωτοτύπου χρώμενος μόνον λέξεσιν
 ἀποφωλίου τινὸς μιζοβαρβάρου γλώσσης ἀποκυήματος βαρβα-
 ρου ἐποχῆς.

» Ἀλλὰ εἶπέμου στῶν γλυκῶν τῶν στεναγμῶν ταῖς μέραις

» Πῶς ἀνάψῃ κ' ἐξάναψεν ὁ φλογερός σου ἔρωσ;

» Πῶς ἔδειξεν ἢ μία ψυχὴ τὴν φλόγα τῆς στήν ἄλλῃ; »

Τὸ concedette Amore ἠρμήν. διὰ τοῦ ἀνάψῃ καὶ ξάναψεν ὁ
 φλογερός, αἰ, ἔρωσ, παραλείπων ὅλως τὴν ἐρμηνείαν τοῦ 3ου

στίχου τοῦ Ποιητοῦ « che conosceste i dubbiosi desiri »
« ἦτοι ἀμφιδόλους πόθους » οὕτω ἐκφρασθέντος καὶ ἀποκαλυ-
φθέντος ἔρωτος, περὶ ὧν ἐπομένως οὐδεμία ὑπάρχει βεβαιότητος
ἂν θὰ γίνωσι ἐκατέρωθεν, ἦτοι ἀμοιβαίως δεκτοί, ἢ θὰ ἀπορ-
ριφθῶσι.

Στίχ. 136 La bocca mi baciò, tutto tremante

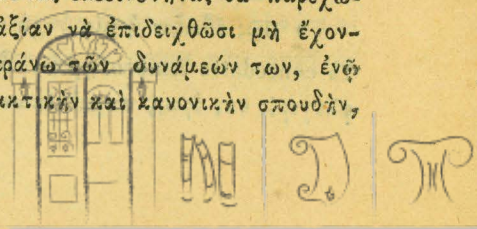
Ὁ Κύρ. Μαυροκέφαλος ἠρμάνευσε πιστῶς καὶ καταλλήλως
τὸν στίχον τοῦτον.

« τὸ στόμα μοι ἐφίλησεν ὄλος ἐκ πόθου τρέμων »

Ἡ ἔρμηνεὶα ὅμως τοῦ κ. Βεργωτῆ.

« ὄλος θερμότης μὲ φιλεῖ, καὶ ἀπὸ τὸ πάθος τρέμει »
εἶναι ἀνεπιτυχής, διότι δὲν ὀρίζει ποῦ καὶ ποῦ ἐδόθη τὸ φίλη-
μα, οὔτε τὸ διπλοῦν αἷτιον τοῦ τρόμου. Ὁ Δάντης λέγει ὅτι
« ἐπέθηκε φίλημα ἐπὶ τοῦ στόματός μου τρέμων ὄλος » ἦτοι,
ὁ τρόμος οὗτος ἦτο τὸ ἀποτέλεσμα τῆς μεγίστης ἐπιθυμίας
καὶ τοῦ ἐσχάτου φόβου : ὡς ἐρμηνεύει δὲ ὁ κ. Βεργωτῆς τὸ αἴ-
σθημα τοῦ φόβου ἐκλείπει, διότι καὶ ἐν τῷ πρώτῳ ἡμιστίχῳ
καὶ ἐν τῷ β' ὡς μόνον ἡ ἰδέα τῆς ἐπιθυμίας ἀναφαίνεται, ἢ
μᾶλλον εἰπεῖν, ὅ,τι ἐκφράζει τὸ ἐν ἡμίστιχον ἐκφράζει
καὶ τὸ ἕτερον καὶ οὕτω, διὰ τῆς ἐπαναλήψεως τῆς αὐ-
τῆς ἰδέας, πληροῖ τὸ κενὸν τοῦ στίχου, ἐνῶς ὄφειλε νὰ ἐκφρά-
σῃ ποῦ ἐδόθη τὸ φίλημα (la bocca mi baciò).

Ἐπὶ τέλος δὲ ὁ Κύρ. Βεργ. ὡς δεῖγμα τῆς πολυμαθείας
του καὶ, ἕνα δεῖξῃ ἡμῖν ὅπόσον εἶναι κάτοχο τῆς Ἑλληνικῆς
Γλώσσης καὶ φιλολογίας καὶ κατὰ πόσον ἐννόησε τὸν Δάντην,
ἐρμηνεύων τὸν 13ον στίχον τοῦ Δ'. ἄσματος τοῦ ποιητοῦ διὰ
τοῦ « ἐκεῖ μὲ σύντροφος πολλοὺς ξανοίγω τὴν Ἥλέκτρα »
γράφει ἐν τῇ 121 σημειώσει του « Ἥλέκτρα » θυγάτηρ τοῦ
Ἀγαμέμνονος καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας !! Τοιαῦτα ἐξαμβλώ-
ματα, τοιαύτας ἀκρισίας, τοιαύτας ἐλσεινότητας θὰ παρέχω-
σι πάντοτε οἱ θέλοντες παρ' ἀξίαν νὰ ἐπιδειχθῶσι μὴ ἔχον-
τες πτερὰ νὰ πετάξωσιν ὑπεράνω τῶν δυνάμεων των, ἐνῶς
ἠδύναντο νὰ ἐπιδοθῶσιν εἰς τακτικὴν καὶ κανονικὴν σπουδὴν,

ἀρχόμενοι ἀπὸ τῶν πρώτων στοιχείων τῆς Ἑλλην. Γλώσσης
καὶ Μυθολογίας, ἢ πάντῃ ἀδαεῖς ἐξελέγχονται. Ὁ Κύρ. Μαυ-
ροκέφαλος διορθοῖ ἐπιτυχῶς τὴν παχυλὴν ἄγνοιαν τοῦ μετα-
φραστοῦ τοῦ Δάντου Κυρ. Βεργ. λίαν μετριοφρόνως λέγων·
« Ἥλέκτρα, δὲν εἶναι ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀγαμέμνονος
» καὶ τῆς Κλυταιμνήστρας, ἀλλ' ἡ μήτηρ τοῦ Δαρδάνου, ἐξ
» οὗ ἔλκει τὸ γένος ὁ Αἰνείας, διὰ τοῦτο ὁ Δάντης θέτει αὐ-
» τὴν πλησίον τῶν Τρώων καὶ τοῦ Καίσαρος ». — Ὁ κύρ.
Βεργ. πρὶν ἢ θῆται κατὰ νοῦν ὅπως διαβουκολήσῃ καὶ ἐμπαί-
ξῃ τὸ κοινὸν τῆς Ἑλλάδος ὅτι ἐπέτρεχε νὰ μεταφράσῃ τὸν
ὑψιστον τῆς Ἰταλίας ποιητὴν καὶ κατέλθῃ οὕτως ἀφρόνως
εἰς τοιοῦτον ἀγῶνα ὄφειλε νὰ σπουδάσῃ πρῶτον τὴν Ἰταλι-
κὴν γλῶσσαν, ἢν πάντῃ ἀγνοεῖ, ὡς δῆλον γίγνεται ἐκ τῆς πε-
ρὶ ἧς ὁ λόγος ἐπικληθείσης « ἐξελληνίσσεως τοῦ Δάν-
του » εἶτα δὲ νὰ ἐνασχοληθῇ καὶ περὶ τὴν μελέτην τῶν
κλασικῶν πεζῶν καὶ ποιητῶν τῆς Ἰταλικῆς φιλολογίας.

Ι Α Κ Ω Β Α Τ Ε Ι Ο Σ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟΝ Π. Π. ΓΙΟΛΛΩΣ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ
ΣΥΛΛΟΓΗ Π. ΠΑΤΡΙΚΙΟΥ

ΑΙ 52.910.0001

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΛΗΘΟΥΡΙΟΥ

ΙΑΚΩΒΑΤΕΙΟΣ
ΔΗΜΟΣΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΓΘΟΥΡΙΟΥ